

Ilmub kord nädalas.

TOIMETUS JA TALITUS:	TELLIMISE HIND:	KUULUTUSTE HIND:
Tallinn, Pagari tän. № 1, tuba 50. (Sõjamineisteriumi majas).	„Sõduri“ nädala väljaanne	$\frac{1}{1}$ lehekülge Mk 3600
Avatud kella 8—15.	Aastas Mk. 500	$\frac{1}{2}$ „ „ 1800
Telefon 1-63 (Sõjaväe keskaamast).	Poolesaastas „ 250	$\frac{1}{4}$ „ „ 900
	Veerandaastas „ 125	$\frac{1}{8}$ „ „ 450
	„Sõdur“ ja „Sõjateadlane“	$\frac{1}{16}$ „ „ 250
	Aastas Mk. 600	
	Poolesaastas „ 300	
	Veerandaastas „ 150	

№ 9.

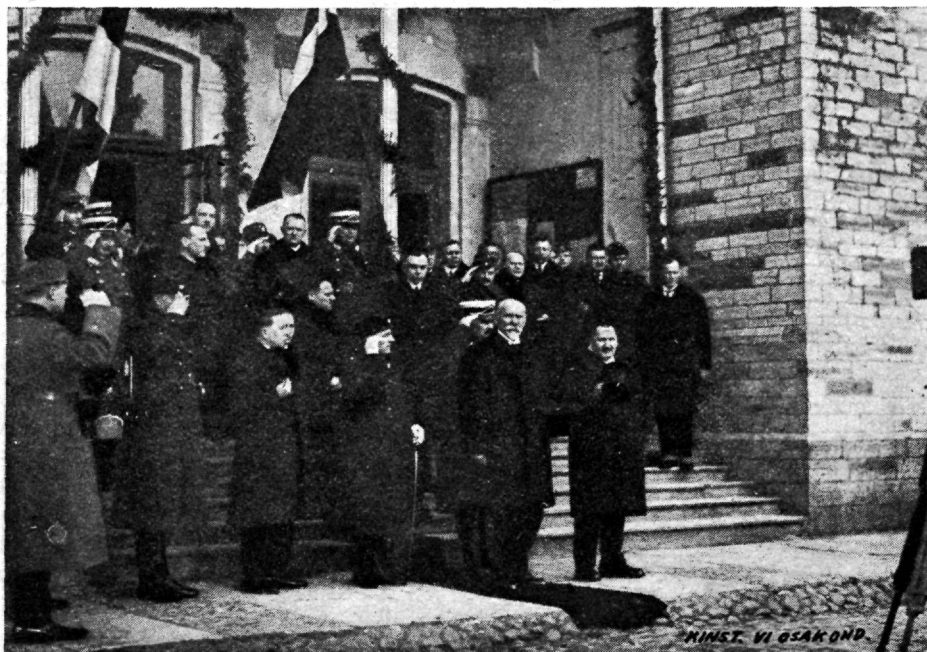
Laupäeval, 7. märtsil 1925.

VII aastakäik.

SISU:

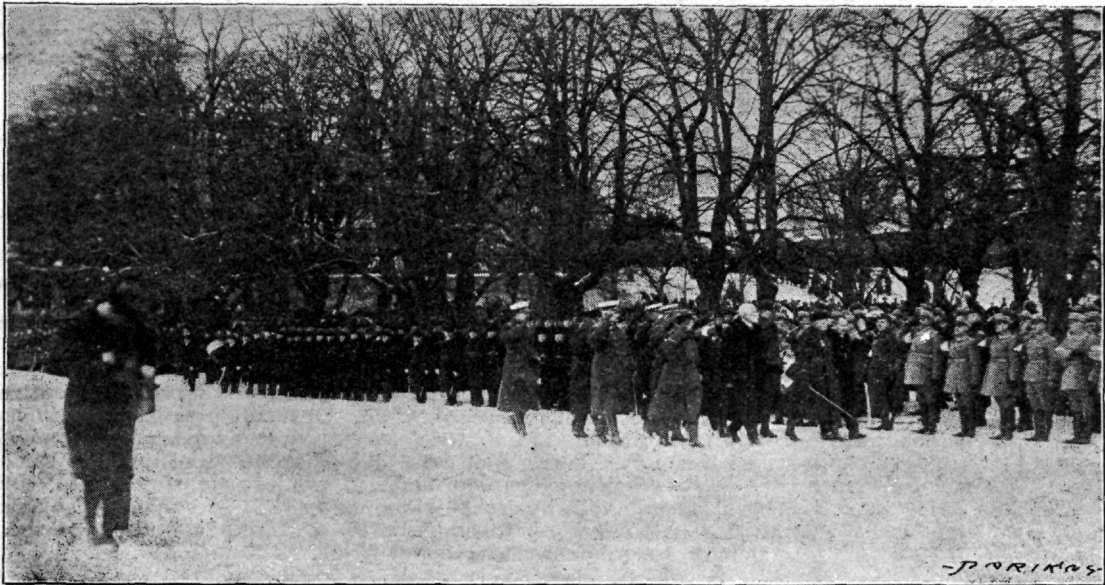
P. U.: Meie Vabariigi iseseisvuse seitsmendalt aastapäevalt. — A. Tr.: Läti ajakirjandus Eesti iseseisvuse aastapäevast. — E. M.—s.: Vabariigi iseseisvuse aastapäeva pidustus. — V. P. Kaitseväge juhtide uued palganormid. — A. K.: Ohvitseride ja tsiviilametnikkude vahekorrast. — W. S.: Veel paar sõna vormist. — M.: Vene talupoegade vaenulikkus nõukogude valitsuse vastu. — V.—I.: Kaitseväge allohvitseride teenistuskäigu seadluse eelnõu arvustus. — R. A.: Allohvitseride teenistuskäigu seadluse arvustus. — Kaitseleit. — Sõja- ja meriväelised teated välisriikidest. — Raamat-teated. — Väljamaa sõjaajakirjandus. — Kohus. — Kroonika. — Küsimused ja kostused. — Kirjavastused. — Malenurk. — Toimetusele saadetud kirjad. — Kuulutused.

Vabariigi seitsmendalt aastapäevalt.

Läti vabariigi president Jahnis Tshakste ja teised liiduriigi esitajad Tallinna vaksali saabumisel. Neid vastuvõtmast on meie riigivanem J. Jaakson ja teised Vabariigi kõrgemad võimu esitajad.

Vabariigi seitsmendalt aastapäevalt.

Riigivanem J. Jaakson Läti vabariigi presidendi ja liiduriigi sõjaväelaste saatel Vabadusepäeva paraadi vastu võtmas. Tervitajad on jõudnud kaitseliitlaste juurde.

Meie Vabariigi iseseisvuse seitsmendalt aastapäevalt.

Mõtted, nähted ja pildid.

1.

Tänavust iseseisvuse aastapäeva võiks võrrelda ehk Vabariigi aastapäevaga 1919 a. talvel.

Siis oli esimene kord, kui me pühitsime iseseisvuse aastapäeva kellegist rippumata, peremeestena omal maal.

Mürtsus küll riigi piirides alles sõda. Tallinnas, riigi pealinnas, viibis hulkaadena sõjas haavatuid: meid endid, soomlasi.

Nemad võtsid iseseisvuse päeva paraadist osa, kui omast vere saavutusest. Nende süda tuksus iga löögi ja liigutusega, mis platsil sündis, igas hääle kõlas oli nende hää. l.

Mürtsus sõda. Ja rahvas, kes paraadist osa võttis, tundis seda. Tundsid seda kõik.

Pealtvaatajate linnid paelustasivad valge lumega kaetud Harjuvärava mäge ja ümbrust. Raagus puud seisid tõsistena südatalve külmas. Kuid päev paistis ja säras helgelt. Vabaduse platsi ümbrus oli külvatud ja kuhjatud rõõmsalt heljuvate rahvahulkadega.

2.

Paraadi platsi askeldusis ja liigutusis oli tõsidust, asjalikkust, kuid ka rõõmu. Tõsi-rõõmsatena ja vilgelt marsisivad mööda meie

kaitsväe osade esitusrühmad, hallid, venesinelites ja papaahades. Kuid selles hoovas Eesti mehe kindlus, tõsiduse ja kindluse rõõm!

Pühalik, pidulik, tõsine ja lihtne rõõm lehvib ka üle linna kõrges põhja südatalve külmas ja neitsilikult sätenavas õhus.

See oli 1919 aastal.

See oli siis, 1919 a. südatalvel.

3.

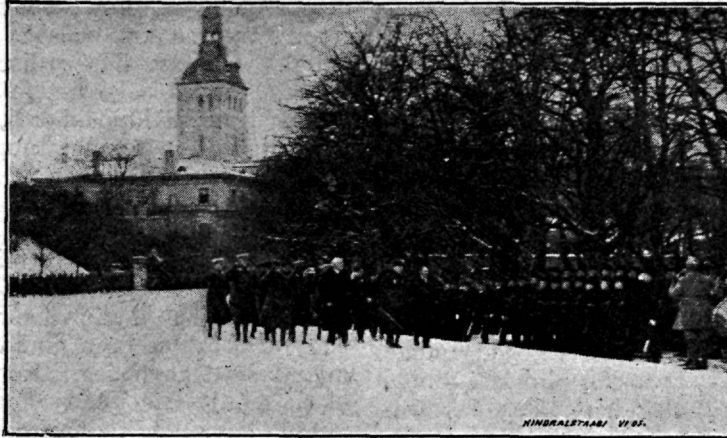
Tänavune iseseisvuse, juba seitsmes iseseisvuse aastapäev, sarnaneb paljus temale.

Ajad on küll muutunud. Palju on muutunud meie kodumaa elus. Sõda on lõppenud võidurikkalt. Palju unistusi ja ootusi, mis siis täitsid rinda, on täidunud. Meie oleme võitnud ja meie võidul on tagajärgi olnud.

Siis, 1919 a., pühitsime iseseisvuse aastapäeva omast jõust, ainult meie esimeste appitõttanud sõprade ja hõimlaste, soomlaste, juuresolekul.

Nüüd pühitseme meie iseseisvuse ja esimest tegelikku, reaalse liidusõpruse päeva. See annab praegusele iseseisvuse päevale jõudu, laiaulatuks mõtte, iseäralise tõusu ja ülevuse. Meie

*Vabariigi
seitsmendalt
aastapäevalt.*

*Vabaduse-
päeva paraadi
vastuvõtmine*

oleme liitunud Lätiga. See on uus, ajalooline ja õnnerikas samm meie iseseisvuse ajaloos.

Päikese iga Läti-Eesti sõprusele! Päikese iga Läti-Eesti liidule! — kajavad meile üle piiri, liidumaalt. See ei lase meid külmaks jääda. See kajab, kui pühalik töötus, meie iseseisvuse ajaloo nooruspäeval.

See tõstab, vaimustab ja ülendab meid tänavusel iseseisvuse aastapäeval.

Meie liiduvabariigi Latvija riigipea — president Jahnis Tshakste, liiduvabariigi kaitsejõudude ülemjuhataja kindral Radsinschi, sõjaministri Bangerski ja välisministri Meierovitsi külustus meie vabariiki ja viibimine meie iseseisvuse aastapäeva pidustustel on meile ajalooliseks külustuseks. Tema jääb meie kahe vabariigi ajalukku, kui selge tunnistus meie

vabariikide sõprusest, nende ühise tee ja saatuse valikust.

Sellest on meie tänavune iseseisvuse aastapäev erakorraline.

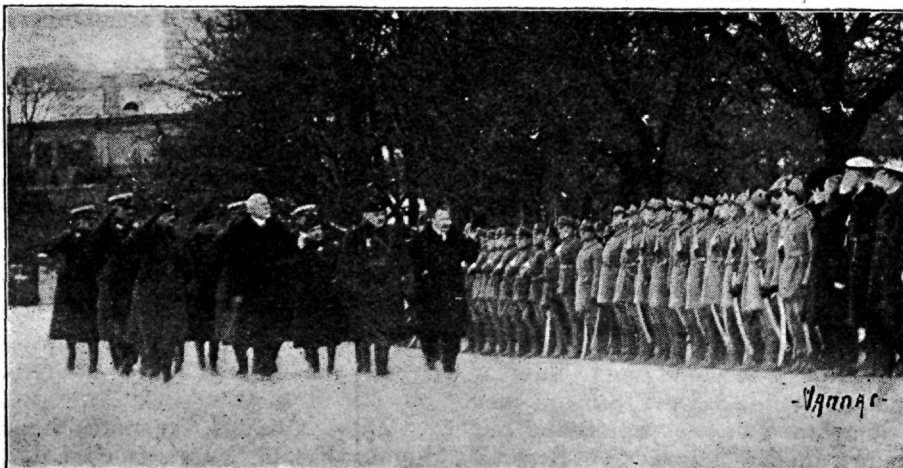
4.

On algatatud mõtet, kas ei oleks kohasem meie Vabariigi sünnipäeva, iseseisvuse püha üle viia suvisele ajale. Suvel vaba, õitseva looduse hõljutusel saab rahvas rohkem avalduda ja hõisata. Kare ja karm põhja talv ei kõida inimesi tubadesse. Pidukorraldused ja kavad saab läbi viia ülemaaliselt.

Mõte iseenesest väga õige.

Kuid meie iseseisvuse aastapäeva, päeva, mil meie rahvas on end Venemaast rippumatuks kuulutanud, ei saa meie iialgi 24. veer. teisele ajale enam üle viia. Meie mõtted on sellega juba seotud. See on inimese, riigi esi-

Vabariigi seitsmendalt aastapäevalt.

Riigivanem J. Jaakson Läti vabariigi presidendi ja liiduriigi sõjaväelaste saatel Vabadusepäeva paraadi vastu võtmas. Saatkond on jõudnud kaitseliitlaste ja tehnikumi õpilaste — kaitseliitlaste ette.

mene nooruslik armastus, mida ei saa unustada.

Külm südatalv, veebruari pakased päevad on omalt olemuselt meile sümboolsedki. Kare oli meie minevik. Hellitav ei ole ka meil olevik. Olgu siis iseseisvuse päev meil tõsiduse, mehisuse ja põhjala rõõmu päev!

Kuid veebruari pakases päevas on ka kerge kevade naeratus. Ehkki südatalve külmad nurmil, metsus ja üle linnade, naeratab põhjamaa sinisügav taevast salaja, kaugis kõrgustes, valgeil lumedel helkides, kevade naeru.

Õhus läigib ja säteandab. Praksub puide raagus oksis. Kuid taevast on sinine. Sinine otsatuseni. Särab küünlakuine päike. Ja räästavad salaja tilguvad juba.

See on suurim põhjamaa rõõmu päev!

Nüüd on murtud talve seljaluu.

Meie iseseisvuse päev ja kaugel aimatav kevade algus on kahekesi nagu vend ja õde.

musta põhjaga, kus kollane kant ja kergelt rippuv tutt on kui kollased karikakrad mustal põllul. Üllatav ilus stilisatsioon! Iseäranis võluv, andes kogu mütsi ja riietusele täiuse tipu ja lõppakkordi, on kollane tutt. Nii kujutad: põhjamaa mustal mullal hõljub üksik, kollane karikakar.

6.

Härrad kaitseväge vormi sepad, siit oleks tarvis võtta eeskujuga, kuidas vormi valmistada.

Kommisjon on siin võimetu. Vormi loob üks isik. Valel alusel on olnud meie vormi loomise katsed kogu aeg. Kommisjoni ülesanne oleks ainult asja üldine korraldamine ja sisse antud kavade parema väljalik. Vormi enda peaks looma aga üks isik. Siis saabub kokkukõla, ühtlus, maitse ja stiil.

Kaalumisele peaks tulema ka meie kaitseväge vormi üldine värv. Missugune möödapää-

Vabariigi
seitsmendalt
aasta-
päevalt.

Kaitseliitlased
tseremoniaal-
marsil
hra Riigiva-
nemast ja
Läti külalis-
test mööda
marsimas.

Jäägu meie iseseisvuse mälestuse, ja rahvale kuulutamise päev talve pöörde-punktile. Selles on võrdlust, sügavat mõtet ja põhjamaa mehiste rõõmu.

5.

23. veebruar. Karge, udune hommik. Nagu mereäärne põhjatalve hommik ikka. Astud, välja, linn juba lipuehtes. Valge-punane-valge, must-sinine-valge. Valge-punane-valge, must-sinine-valge igal pool. Rahvas liigub ja tõttab. Kõigil on kiire. Juba on valdanud linna pideelne palavik.

Äkki orkestri helid: Tartu maanteelt sammub Kaitseliit. See on nagu ilmutus. Üllatav kena on nende vorm. Siin on meie rahvusline, omapärane maitse ja ilutunne hiilgavalt läbi murdnud. Jalgväge vorm: hall, valged kandidid. Lihtne, kodune, omapärane, armas ja meelt ning teadvust ülendav. Ilusam on veel ratsaväge vorm: hall üldine toon, kui jalgväelased, mustad poollampassid, müts hall

sematu, ülesaamatu nõue seob meid kollase Inglise haki külge? 'Varustamise küsimus sõja ajal?

Kuid kas ei või, kui tarvis, sõja ajal võidelda mees mehe kõrval meie omapärasel hallis ja kollases Inglise hakis? Oli meil Vabadussõjas riietuse põhitoonid ju mitu võrd kirevamad. Kuid kas meie lahinglised saavutused siis selle all kannatasid?

Omapärane hall värv annaks aga meie kaitsevägele omapärase, meeldiva ja meelt ülendava vormi.

7.

Uitan tänavail, vaadates lippe. Kaitseliit liigub vaksali. Varsti tuleb Latvija president. Igal pool uudishimulikud ja üllatud pilgud. Kui tore on Kaitseliit! Kui üllatavalt tore on nende vorm! Kaitseväge võõras vorm kahvatab nende kõrval.

Siis orkestrilt äkitselt: „Ku tu teitzi, ku tu teitzi, gailiti mama?“. Lihtsalt, naiivilt ja ülevalt.

Viru tänava kõrgete, kitsaste majade vahel kõlab see, kui hümn, kui üksteise leidmise rõõm.

See tõstab meeleolu. Siin annab nagu rahvas üksteisele kätt. Lihtsas küla laulu belis.

8.

Vaksal. Lennukid vurisevad õhus. Nad tulevad, jälgides raudtee liini, kust läheneb rong liidurahva külalistega president Tshakste, vägede ülemjuhataja kindral Radsinschi, sõjaminister Bangerski, välisminister Meierovitsi ja teistega. Nad toovad neid meie pealinna.

9.

Linn. Siin valitseb ootamise ärevus. Siin kopsitakse, klopitakse veel alles, seatakse pärgi.

Vabariigi
seitsmendalt
aastapäevalt.

Vabadusepäeva
paraadi kor-
raldaja Tallinna
garnisoni ülem
kindral-majoor
Unt raporteerib
hra riigi-
vanemale ja
Läti külalistete
paraadi vastu-
võtmisele
saabumilt.

Varsti saabub Tshakste ja teised. Juba ongi nad vaksalis.

Lennukid lähevad põriseses üle linna tagasi aerodroomile. Tänavad on kuhjunud rahvast. Vaksali perroonil võtab tulnud liitlasi vastu kaitseväge sõjakooli auvahtide paraad.

Jaama esiselt kuni Nunne tänavani kaitseliitlaste looklev spaliir. Teretulemast, liitlased! — heljub õhus, kajab mõtetes ja vaatajate pilkes.

10.

Vuhisedes ja hobu-kapjade plaginal lendab Toompeale riigivanema tõld, ratsa eskordist ümbritset. Seal, meie riigivanema J. Jaaksoni kõrval, istub oodatud külaline, — Latviya president Jahnis Tshakste. Valgejuukseline juba, kuid tõsiste, elurõõmsate joontega. See on kui tõsine kuju Läti rahvast, keda ta esitab.

Tema kuju osutab veel seda murdmatut rahu je patriarkaalset, rahvuslist loomisrõõmu,

mis oli omane meie endisele põlvele. Jahnis Tshakste näost hoovab veel kindlust, püsivust ja rahu, mis oli omane meie mõlema rahva läinud aastasaja rahvuslikele tagelastele. Temas on veel Baronise ja Valdemarase rahu, nagu see paistab nende nägudes piltidel, kellega ta isiklikult tuttav ja noore põlve tegevuselt kaasaeglane.

11.

Õhtul saabuvad kohale Rahvasteliidu peasekretär sir E. Drummond ja Rahvasteliidu sekretariaadi poliitilise osakonna juhataja P. Montoux.

Ka neid on vastu võtmas lennukid. Sadamas auvahtide paraad ja ratsa eskadroom. Sadamasse kogunud rahvahulk ootab külaliste saabumist pikisilmi ja kannatlikult, hoolimata hilisest õhtust ja külmast.

12.

Pühitseme juba Vabariigi seitsmendat iseseisvuse päeva. Nii kihutab ajalugu: ruttu, kiiresti ja peatamata.

Oleme kaasaeglased, oleme ise tema sünnipäeva valudest isiklikult osa võtnud. Sellepärast on tema saatuse nagu meie omaks, isiklikuks saatuseks muutunud.

Vabariigi sünnipäevade peale tagasi vaadates vaatame nagu oma enese kadunud nooruse päevade peale tagasi.

Seal on olnud rõõmu ja muret, rasket tööd ja vaeva. Võite ja kaotusi. Kuid rohkem ehk siiski rõõmu. Meil ja kodumaaal.

Meie kaasaeglaste, kodumaa iseseisvuse sünnipäevast isiklikult osavõtjate ja meie Vabariigi saatuse on üksteisega tuhandete niitidega ühte seotud. Meie ei oska, ei jaksa neid üksteisest nagu enam lahutada.

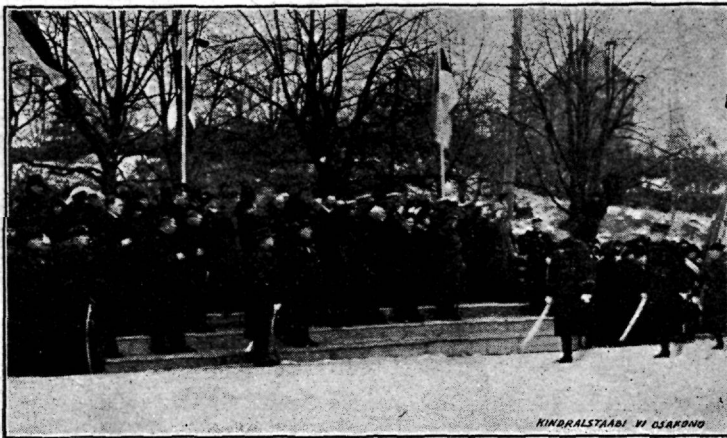
Nii ongi parem. Jäägu see ka nii. Kaunim ja püham on jääda truuks oma esimesele armastusele, kui mitmele tuulele anduda.

13.

Sõjaministri tervitus kaitseväele.

„Eesti rahva riiklise iseseisvuse seitsmendal aastapäeval tervitan kõiki väeosasid ja asutusi. Vere ja vaevaga kättevõidetud vabadus nõuab meilt ka edaspidi ennastsalgavat ja ohvrimeelset tööd meie vabaduse kindlustamiseks. Olen kindlas usus, et iga kaitsevaelane seda tunneb ja alati on valmis kõhklemata panna isamaa altarile oma kõige kallima vara — oma elu, nagu tegi seda meie maleva vabadussõjas ja läinud aasta 1. detsembril. Olles valvel ja käsikäes meie sõpradega ja liitlastega, suudame kindlustada meie rahva rahuliku tuleviku. Meie tahame, et meie iseseisvuse püha alati oleks rahu püha. Seda kõrget ees-

*Vabariigi
seitsmendalt
aastapäevalt.*

*Väeosad
hrra Riigivane-
mast ja Läti
kõlalistest
paraadi marsil
mööda
sammumas.*

märki saavutame siis, kui meie rinnus ei kustu tahtmine vabalt elada. Kosugu meie kallis kodumaa!“.

14.

Sõjaministri tervitus kaitseliidule.

„Kodumaa iseseisvuse seitsmendal aastapäeval tervitan Teid ja kõiki kaitseliitlasi isiklikult ja Vabariigi kaitseväge nimel. Kantud sügavast rahvustundest, kasvab ja laieneb kiirelt kaitseliitlaste pere. Oma igapäevase töö kõrval olete alati võitluseks valmis, käsikäes kaitseväega. Veel ehitame oma riiki, veel varitsevad meid hädaohud. Seda meie tunneme ja selle konkreetseks väljendajaks kodaniku silmis on kaitseliitlaste korralikud read. Usun, et need read iga päevaga muutuvad tihedamaks ja tihedamaks. Selle pandiks on meie rahva raugemata tahtmine vabalt elada.“.

15.

Eestile.

Poola tervitus.

Wladyslav Neuman,
endine Poola saadik Eestis.

See on täna, kui Teie pühitsete oma iseseisvuse aastapäeva. Sel aastal on püha eriti suur, — Teie keskel viibivad Latvia vabariigi president, Teie liitlane, ja sir Eric Drummond, Rahvasteliidu esitaja.

Igapäise elu raskuste vintsutustes unustame üleelatava silmapilgu suuruse. Kuid paljud põlvned on pidanud unistama iseseisvusest ja tema saavutamiseks võitlema nii meil kui teil ja ka Latvias. Praegu on meil kõigil iseseisvus tõsiasi saanud. Meie sihiks ja püüdeks peab olema seda iseseisvust hoida ja kaitsta, sest on ju meie vastutus selles asjas tulevaste põlvete ees sama suur, nagu meie võlg minevikule.

Kuulun nende sekka, kellele osaks oli saanud teie seas elada rahutegemisest peale teie ja nõukogude Venemaa vahel. Mul oli, nii öelda, võimalus antud oma silmadega näha teie arenemiskäiku, teie kaunid pingutusi oma maa kultuurilise ja majandusliku tasapinna tõstmiseks ning kättevõidetud iseseisvus kindlustamiseks.

Oma õigete seisukohtadega ja oma kaugelelägelikkusega on Eesti etendanud tähtsat osa Balti riikide liidu teostamise alal. Seda liitu pole veel olemas de jure, kuid de facto on temale alus pandud. Hoolimata sellest, kas meie vahel teatud lepingud on sõlmitud, või mitte, ja hoolimata sellest, kas meie sinna oma pitsatid pannud oleme, või mitte, on see liit ikkagi olemas. Ta on tõsiasi.

Sest naeratab ju elu tihti rõõmsalt lepingute üle, millistel veel esialgu allkirjad puuduvad.

Kaks tähtpäeva on kirjutatud kuldsete tähtedega meie vahekorra ajalukku: Üks neist on 15. august 1920, kui nõukogude väed Varsavi müüride ette olid jõudnud. Siis mõistsid kõik iseseisvust ihaldavad elemendid Balti riikides, et sündmused Visla kallastel otsustavad on ka Balti riikide olemasolule. Teine tähtpäev oli 1924 aasta 1. detsember. See päev oli hiilgavaks tunnistuseks Balti riikide üksmeelest,

Teie iseseisvuse aastapäeval, kus teie Eesti-Läti sõprust pühitsete Rahvasteliidu, selle uue inimsoo vabaduste eest valvaja, kõrge esitaja juuresolekul, tahaksin, et ka üks Poola hääl teie kõrvu kostaks,

Lõpetan sõnadega: Tahame kätte saada ainult iseseisvust ja rahu ning võidame hoolimata kõigist raskustest ja takistustest. Sest meie siht on õiglane ja viib õigluse juure.

16.

Tervitus Eesti koolinoorsoolt Läti vabariigi presidendile.

„Eesti noorsugu jagab sügavalt oma rahva rõõmu ja kurbust: rahva mure tad liigutab, rõõm tiivustab, võitlus vaimustab ja looming joovastab.

Selle juures on meil teadvus, et meie pole mitte üksi, vaid meil on truid naabrid-sõbrad, kes jagavad meie rõõmu ja kurbust ning valmis on sirutama kätt, kui hädaoht peaks meid varitsema.

Täna tunneme rõõmu meie iseseisvuse päeva puhul ja jälle on meie sõbrad meie rõõmu jagamas.

Sellepärast elagu meie sõbrad!

Elagu kalli naabri Läti rahva vabariik. Elagu ta president! Elagu Läti rahva noorsugu!“

17.

Pärja panek sõdurite ühishauale.

Kell 10.18 jõuab president kindral Laidoneri saatel surnuaiale. Komando järele võtavad sõdurid „valvele“.

Külalised sammuvad teed mööda värvast künkani. Ees näitab teed kolonel Simon. Mõni samm järele kaks allohvitseri kooli ohvitseri, kes kannavad pärja. Siis sammub

president kindral Laidoneriga. Nende järele Läti kõrgemad sõjaväelased, meie sõjaministri abi kindral Lill ning teised kõrgemad sõjaväelased, välisministeeriumi ametnikud ja kohaline pidustuse komitee saatkond.

Töötavad filmijad ja päevapiltnikud.

Kalmukünka ees peetakse.

President paljastab pea ja kõneleb: „Eesti kangelastele. Teid mälestab Läti vabariik. Nemat siin on langenud Eesti riigi heaks. Olgu igavene rahu Eesti kangelastele“. President võtab pärja ning kindral Laidoneri ja kolonel Simoni abiga viib selle künkale.

„Vaba Maa“.

18.

Pärja panek J. Poska hauale.

Meie suurema diplomaadi, kadunud Jaan Poska hauale pani kell 10.30 hommikul pärja Läti välisminister Z. Meierovicz. Juba hommiku vara ilmusid ap.-õigeusu koguduse surnuaiale, kus J. Poska maetud, mitu kompanid kaitseliitlasi harilikkudes riides, kes asusid spaleeridena tee ääre surnuaia värvatest kadunud riigimehe hauani.

Haua ümber oli viis kaitseliitlast auvahtideks; haua kõrval kadunu poeg ja mõned omaksed.

Umbes kell 1/211 ilmub spaleeride vahelt haua juure Z. Meieroviczi kõrge kaju, tema kõrval välisminister K. Pusta, välisministeeriumi administratiiv osakonna juhataja Markus, Eesti saadik Riias J. Seljamaa j. t. Läti rahvusvärvidega ja punaste roosidega kaunistatud looberipärja kannavad kaks Eesti kaitseliitlast — vabaduseristi kavaleri.

Spaleerid on valvel; auvahid paljastavad pead, sügavas vaikuses asetab haua kõrval astudes Läti välisminister kauni pärja J. Poska kalmule.

Ei ühtegi sõna, nad oleks siin üleliigsed; vaikselt süvenedes kiindub Läti kõrge külaline hauale, mida ehib pärg punaste roosidega — naaberriigi auavalduse märk oma sõbra ja liitlase paremale riigimehele. Kõva käepigistus kadunu pojale ja võõrad lahkuvad vaikselt niisama nagu nad tulid. Haud, mida kaunistab uhke pärg puna-valge-punaste värvidega, jääb üksinda keset vaikuse riiki.

„Vaba Maa“.

P. U.

Läti ajakirjandus Eesti iseseisvuse aastapäevast.

Eesti iseseisvuse päeva ja sellega ühenduses seisva Läti riigi presidendil Tshakste külaskäigu puhul Eestisse, toovad Läti lehed väga kiitvaid otsusi. Nii kirjutab „Jaunakas Sinas“ muuseas: Täna on meie pealinn Riia end esimest korda ehtinud valge-punase

ja sini-must-valge lippudega, et oma liitlast, Eestit, tema iseseisvuse 7. aastapäeva puhul tervitada. Samal ajal lehvivad ka Eestis mõlemi riigi rahvuslised lipud ja meie riigipea Tshakste külastab vana, halli Tallinnat. Sügava rahulolemisega kuulab Läti rahvas

südamlikust ja sõbralikust vastuvõtmisest, — nii Eesti seltskonnas, kui ka ajakirjanduses, mis meie presidendile osaks sai. Need sümpaatia avaldused on tunnistuseks, et meie Eestis ei ole leidnud mitte ainult liitlase, vaid ka tõsise, ustava sõbra. Alles lähemas minevikus oli silmapilke, kus väikesed lahk-
arvamised algatud lähinemistööd takistada ähvardasid. Need tumedad mineviku varjud on nüüd lõpuliikult lahendatud. Kõige laiemates seltskonna kih-
tides ja kõige kaugemates maanurkades nii meil, kui Eestis, tuleb külvata sõpruse ja solidaarsuse seemet oma saatusevendade vahel. Peame ühte hoidma, et häda puhul ühiselt välja astuda. Praegusel Tallinna pidustusel, mille kaja kaugele kostab, on väga suur moraalne tähtsus. Geograafiliselt pakub meie seisukoht meile häid väljavaateid nii majanduslikult, kui ka kultuuriliselt, kuid meil ei puudu siiski ka omad vaenlased. Ajalugu teab nii mitutki juhtumist, kus riigid hukkusid mitte oma eksituste pärast, vaid langesid just oma lähema naabri arusaamatuse tõttu. Meil oleks raske kaitsta oma iseseisvust, kui meie põhjapiiril ei asuks arusaaja, võimas ja töökas Eesti rahvas.

au-, kuid ka hädaohurikka ülesande juurde. Siin, sel barjääril Euroopa ja Venemaa vahel, on neil esimese järku positsioon. Läbi Läti ja Eesti käib kuu-
lus ajalooline Varjaagide tee, mis ulatab Baltimerest Vaikse ookeanini. Läti ja Eesti on selle tee kaitsjad.

Kuigi Venemaal Joann Hirmsast saadik kultuuriliselt midagi muutunud ei ole, on ta siiski tugevamaks läinud; seega on suurenenud ka need koledused, millega ta Euroopa tsivilisatsiooni ähvardab. Viimase kaitsemine on ühtlasi ka Läti ja Eesti enesekaitse küsimus. Sellest on mõlemi riigi vastutavad poliitikategelased aru saanud ja sõjaväljal saavutatud sõprussidemeid sõja ja majandusliste lepingutega täiendanud.

Tundmata tuleviku peale mõeldes, on ja jääb meie ustavamaks sõbraks ja liitlaseks Eesti. Need kahe riigi lipud, mis Tallinnas ja Riias praegu teineteise kõrval lehvivad, on nagu kaks rahvast, kes teineteist kaelustavad.

Peale nende toovad ka teised Läti lehed pike-
maid kirjeldusi Tallinna pidustustest. Peale Riia olid Lätis ka teised linnad lipupeatel. Riias tulnud

Vabariigi seitsmendalt aastapäevalt.

Vabariigi seitsmendast aastapäevast osavõtavad seltskondlised organisatsioonid ja rahvahulgad Harjuvärava mäel.

Eestit tema iseseisvuse päeva puhul tervitades ja nähes Riia uulitsatel lehvimas ta lippusid, tuleb meelde meie lõuna naaber Leedu, kellega, vaatamata veresuguluse peale, ammuoodatud lähinemine veel teostamata on. Jääme siiski lootma, et kahe sõbraliikluri lippudele seltsib peagi kolmas — punane-rohelise-kollane.

„Latvijas Kareivis“ oma 24. veebr. nr. toob kindral Laidoneri pildi ja lehe algul eestikeelse tervituse: „Vahvaid Eesti vabaduse eest võitlejaid tervitavad Läti sõjamehed. Elagu meie liiduriigi sõjavägi!“

Peale selle toob leht üksikasjalise ülevaate meie vabaduse võitlusest.

Sama lehe teine nr. toob kiitva arvustuse meie sõjaasjanduse ajakirja „Sõduri“ kohta, kes president Tshakste külaskäigu puhul viimase pildi ühes elulookirjeldusega oma nr. on paigutanud, tuues peale selle veel kirjelduse Eesti-Läti lähinemise tähtsusest.

„Brihva Seme“ kirjutab oma juhtkirjas muuseas järgmist: Saatus on lätlasi ja eestlasi pannud

Eesti värvidega lipuriide järele isegi puudus. Ooperis oli Eesti balletetendus, millel viibisid valitsuse ja diplomaatilise korpuse liikmed. Etenduse algul mängiti Eesti ja Läti hünni. Läti ajalehed andsid välja Eesti-Läti numbrid.

President Tshakste külaskäigu muljed.

Läti riigi president Tshakste on Riiga jõudmisel „Jaunaks Sinas“ kaastöölisele seletanud: „Vastuvõtmine Läti liitriigis Eestis oli nii südamlik ja ilma silmakirjalikkuseta, et see mind üllatas ja meelt liigutas. Sarnast vaimustust ei lootnud ma näha. Jõudsin veendumusele, et see, mis Eestis neil päevil valitses, oli südamlik ja võltsimatu. Rahvameri, mida meie Tallinnas nägime ja kes meid igal sammul tervitas, kajastas kogu Eesti rahvast, allakriipsutades sõprust Läti vastu. Külaskäigust jäi mulle kõige parem mulje. Minu soov on, et samust südamlikkust, nagu Eesti näitas Lätile, viimane avaldaks ka Eesti riigipeale tema külaskäigu puhul Lätisse.“

Sama kiitvalt ja vaimustatult räägib külaskäigust Läti välisminister S. Meieroviz. Ta nimetab külaskäiku haruldaselt kordalainud sammuks mõlemi riigi — Läti ja Eesti — lähenemise suhtes. Ehk küll Tallinnas mingisuguseid lepinguid alla ei kirjutatud, ega sarnaseid läbirääkimisi ei peetud, on siiski tunne, et külastamine on rohkem annud, kui ametliselt allakirjutatud lepingud. Eesti riigipea vastukülaskäiku Riiga loodab välisminister mai ehk juuni kuul, sest lõpulikult ei ole see veel kindlaks määratud.

Sõjamineister kol. Bangerski seletas: „Mul ei läinud korda kohapeal Eesti sõjaväe korra ja elu peenustega tutvuneda, — see ei olnud seekord ka meie otsekoheseks ülesandeks.

Sõjaväe distsipliini ja välise korraga tutvuneme ametlisel paraadil ja tseremoniil. Eesti sõjavägi oma kindla distsipliini ja kena riietusega jätab kõige parema mulje. Ka kaitseliitlased oma sõjaväelise korra ja distsipliiniga tõendavad, et nad Eesti aktiivsele sõjaväele suureks abiks on. Külaskäigu puhul sõlmisime Eesti sõjaväe juhtidega kõige tugevamaid sõprussidemeid meie isamaa ühiseks mõõgavendluseks. Ühised mälestused võitluse aegadelt on Eesti sõja-

meestesse jätnud kõige südamlikumad sõpruse- ja armastustundeid Läti rahva ja sõjaväe vastu. Igal pool, kus kokku puutusime Eesti sõjaväelastega ja kaitseliitlastega, kohtasime paljuid tuttavaid lahing-sõpra, kelledega möödunud saatuse tunde meelde tuletasime. Eestisse sõiduga kõvenesid sidemed mõlemi riigi sõjavägede vahel lugemata korda rohkem, kui seda enne sõitu arvata võis.“

Sõjavägede ülemjuhataja kindr. P. Radsinsch on öelnud: „Tallinnas võeti meid vastu võltsimatu südamlikkusega. Sõjaasjanduse alal mingisuguseid küsimusi arutusele ei võetud. Pidustused ja vastuvõtmised olid Läti ja Eesti heledam ja kindlam sõpruse tunnistus.“

Lätgallia div. ül. kol. Berkis ütles: „Läti presidendi ja külaliste vastuvõtmine oli äärmiselt soe. Tallinnas kohtasime paljuid oma koolivendi-sõjaväelasi.“

Meriväe kapten Kaiserling annab kõige parema tunnistuse meie sõjalaevastiku ja tema meeskonna kohta. „Jutuajamisel sõjalaevastiku esitajatega sõlmisime kõige paremaid sidemeid ja võimalust mööda arutasime ka rannakaitse küsimusi.“ A. Tr.

Vabariigi iseseisvuse aastapäeva pidustused.

24. veebruar Tartus.

Ilm vähe külm. Ent sellegipärast nagu meelitaks, nagu kutsuks välja tänavale; kerge, tasane, vaevalt tuntav tuuleõhk paitab nii heasüdamiselt külmast punetavaid palgeid. . . Kesk talve aeg, — kus harilikult pakane praksub ja lumi ruttavate inimeste jalge all krigin, — heljub nüüd õhus midagi isäärlikku, salapärast. . .

Ka 1918 aasta 24. veebruaril oli samasugune väljameelitatav ilm. . . Ka siis heljus õhus midagi isäärlikku, salapärast.

24. veebruaril pühitses kogu Vabariik oma iseseisvuse 7. aastapäeva. Tartus oli see päev suurepärase. Päikese tõusu ajal mängis raekoja ja Peetri kiriku tornis puhkpillide koor koraali. Linn oli lipuehtes. Paljude äride aknad olid dekooreeritud Eesti tegelaste piltidega, nagu kindral Laidoner'i, K. Päts'i, J. Tõnissoni j. t. omadega. M. Jänese kaubamaja aknal oli peale muu dekoratsioonide leitnant J. Kuperjanovi rinnakuju külge kinnitatud tema aumärgid, mis pr. Kuperjanovi poolt seks lahkesti tarvitada lubatud. Koolides seisis õpetöö, ärid olid sulutud. Kell 10 oli kõigis kirikutes jumalateenistus, keskkoolide kasvandikudele peeti „Vanemuises“ aktus.

Kell 12 peeti lihaturu platsil paraadi. Rahvast hakkas juba aegsasti turuplatsi ja politseiplatsi juure koguma, kuhu juurepääs kõigile vaba oli. Inimeste arv kasvas alaliselt, kujunedes viimaks määratu suureks, kirjuks rahvakoguks. Tulid väeosad lippude ja orkestritega, samuti koolid ja seltskondlised organisatsioonid. Uudisena oli Tartu kaitsemaleva kogukas esinemine uutes vormimütsides (mõnel üksikul olid ka uued vormiriided seljas), kes täielikus sõjaväelises korras oli paraadile ilmunud. Malevlased marssisid sirgetes ridades, ees Vabadusristi vendade ühingu malevkonna lipp, — justkui väljaõpetatud noorsõdurid reameheks ülendamise puhul. . .

Paraadist võtsid osa: 2. diviisi õpekompani Kuperjanovi partisaanide pataljoni lahinglipuga, ratsarügement teraskiivreis oma lahinglipuga,

2. diviisi kahurväe patareid, Tartu kaitsemaleva Vabadusristi vendade ühingu, üliõpilaste ja kooliõpilaste ning territoriaal-malevkonnad ja Tartu kaitsemaleva tehniline kompani. Uudisena oli kaitsemaleva tehnilise kompani esinemine kahuritega, mis veeti traktoritega, siis järgnesid rasked kuulipildujad kaarikuil ja veoautol, ning lõpuks kaks soomusautot. Maakonna kaitsemalevast oli esitatud üks eskadron ratsaväge ratsarivis. Peale väeosade olid paraadil veel tuleõrjujad, koolid ja seltskondlised organisatsioonid.

Paraadist osavõtjad väeosad, kaitsemaleva ja seltskondlised organisatsioonid asusid paraadi korraldaja poolt kindlaksmääratud kohtadele. Paraadi juhatas garnisoni ülem kolonel Pinding. Kell 12 jõudis paraadplatsile ratsa diviisi ülem kindr.-major Pödder, oma abi, staabiülema ja adjutandi saatel.

Kõlab käsklus, ohvitserid paljastavad mõõgad, sõdurid ja kaitsemalevlased võtavad tervituseks „valvel“, orkestrid mängivad kaitseväe marssi. Diviisi ülem ratsutab esinevate väeosade, kaitsemaleva ja seltskondliste organisatsioonide ridade eest mööda tervitates. Peale paraadi vastuvõtmist pööras diviisi ülem paraadist osavõtjate poole päevakohase kõnega, mille järele orkestrid Riigihümni mängisid. Kõnetoolil, mis oli seatud puies-tee äärde vastu politseiplatsi, esinesid päevakohaste kõnedega riigikogu liige Jürmann, linnapea K. Luik, ülikooli rektor prof. Pöld, kaitsemaleva pealik kapten Sarsen ja teised seltskonna tegelased.

Paraadi ajal tiirlesid linna kohal õhus viis sõjalennukit, millel paraadist ülesvõtteid tehti.

Kõnede järele sammusid väeosad, kaitsemaleva ja seltskondlised organisatsioonid paraadmarsil sirgetes ridades diviisi ülema ja auvõõraste eest mööda. Paraadilt läksid seltskondliste organisatsioonide esitajad ja need, kellel pääsetähed, „Vanemuisesse“ aktusele, kus peale muusikaliste ja muude ettekannete riigikogu liige Jürmann kõnega esines. Kell 17 algasid rahva piduõhtud majaomanikkude seltsis ja linna 1., 5. ja 12. alg-

kooli ruumides. Ülikooli aulas korraldati aktus, kus kõnelesid ülikooli ja üliõpilaskonna esitajad. Rahvast oli läbi päeva südalinnas murruna liikumas, õhtul oli „Vanemuises“ pidu, millest osavõtt väga elav oli; puhas sissetulek läks vabadus-

sõjas langenute mälestussamba heaks. — Kella 19—20 põlesid Suurturul, raekoja ja Kivisilla pool otsas, kaks 20.000 küünlalist elektrihoõg-lampi. Samuti põlesid raekoja ees õhtul illuminatsioonituled. E. M.—s.

Seitsmes Vabariigi aastapäev Valgas.

Juba varakult olid tänavad rahvaga täidetud, majadel lehvisid vaheldamisi Eesti ja Läti lipud.

Kell 11.30 peeti kohalikul turuplatsil paraad, millest osa võtsid soomusrongide rügem., Sakala partisaanid, rühm soomusautosid, kaitseleit, omavalitsused, koolid, seltskondlised organisatsioonid, kohaliku Läti konsul ja Läti kaitseväge ja kohaliku piirivalve esitajad.

Garnisoni ülem kol. leitn. Schmidt esines ajakohase kõnega. Vaba Eesti eest langenuid meelde tuletades, mängib orkester: „Ligemal, Jumal sul“ ja rahvas paljastab pead. Peatades pikemalt päevtähtsuse juures, laseb garn. ülem elada Eesti vabariiki, valitsust ja riigikogu. Järgneb hümn orkestrilt ja kõlavad aeglaselt seitse kahurpauku — seitsmenda aastapäeva puhuks. Lõpuks tähendab kõneleja: „Tänane päev on eriti selle poolest tähtis, et meie lähema liitlase — Läti Vabariigi president meid külastamas. Mida rohkem meil liitlasi, seda kindlam on tulevik“. Laseb elada Läti vabariiki, mis peale järgneb Läti hümn. Rahvas paljastab pead.

Järgmistena esinevad päevakohaste kõnedega linnapea, maakonnavalitsuse esitaja ja Riigikogu liige Kornel.

Lõpuks esineb läti keelse sütitava kõnega kohalik konsul. Kõneleja maaliskuu värviüllase pildi Eesti ja Läti rahvaste ühisest vabadusvõitlusest. Eesti ja Läti rahvuslik vabadus ja riiklik rippumatus on kindlustatud ustava koostöötamisega hääl ja kurjel päevil, sest ühenduses on jõud, mida ei hävita ei ida, ei lääne tormid. Lõpuks laseb elada Eesti rahvast. Orkester mängib Läti hümn.

Vabariigi seitsmenda aastapäeva pühitsemine Valgas kujunes suurejooneliseks Eesti-Läti sõprusavalduseks.

Uudisena esines paraadil meie vast vormeeritud kaitseleit; iseäranis kena oli ratsasalk oma meeldivate mütsikestega. Kaitseleit oma väljanägemise ja korra poolest ei jäta midagi soovida.

Veetlev ja jõuküllane oli keskkooli õppurite kaitsemaleva.

Võimsa mulje jätsid soomusronglased oma hallides teraskiivrites, — nagu osa Vabariiki kaitsevast terasmüürist.

Peale tseremoniaal-marssi järgnes ringkäik linnas.

A. R.

Sõjaminister Narvas.

Pühapäeval, 22. veebruaril s. a., kõneles sõjaminister Kindralstaabi kindral-major J. Soots Narvas „Võitleja“ saalis aine üle „Vabadussõja strateegiline ülevaade“. See oli üks huvitavamatest kõnedest, mis Narvas sel aastal üldse ette kantud ja mida tungil täis kogunud saalis suure põnevusega jälgiti. Elavate sõnadega andis kõneleja kujuka ülevaate meie Vabadussõja heitluse tähtsamatest episoodidest, ära näidates, milleks teatavad operatsioonid ette võetud olid ja milliseid tagajärgi nad ansid. Eriti huvitavad olid h-ra sõjainistri poolt esiletoodud tähelepanekud isiklistest

kokkupuutumistest P.-Lääne armee juhtidega, N.-Vene rahudelegatsiooniga Tartus jne. Lõpuks pööras kõneleja kuulajate poole õnnesooviga eelseisvaks Vabariigi 7-ks aastapäevaks, ühtlasi kodanikke soojal sõnal üleskutsudes kaitsema seda vabadust, mida meie nii suurte heitluste järele saavutanud. Kõnet selgitasid rohkearvulised skeemid.

Samal päeval tutvunes h-ra sõjaminister diviisiülema saatel kohaliku garnisoni väeosadega

—ms.

Kaitseväge juhtide uued palganormid.

Teatavasti sai kaitseväge ohvitseride palganormide uus seaduseelnõu juba 1923 a. välja töötatud, kuid tol ajal leiti selle elluviimine enneaegne olevat.

Mida oleks siis ütelda selle uuesti päevakorrale tekkinud seaduseelnõu kohta, millega meie kaitseväge juhtide teenistusliku tasu vahekordi õiglaselt normeerida ja hinnata tahetakse? Kõrvale jättes üksikute ametkohtade tasunormide suurust, tahan paari sõnaga ainult asja sisulist külge puudutada.

Uus seaduseelnõu võtab tasunormi suuruse aluseks eestkätt a u a s t m e, mis normaal olukorra juures, kus teatud ametkoha ainult sellele kohale vastavas auastmes isik teenib, täiesti õiglane oleks. Praegu aga, kus meil tehnilistes väeosades, meriväes ja keskasutustes õige suurel arvul nooremates auastmetes ohvitseride kompani ja isegi pataljoni

ülemate kohtadel teenib, oleks palkade normeerimine eelpool nimetatud alusel ebaõiglane.

Palju nooremates auastmetes ohvitseride on kompani ja pataljoni ülemate kohtadel juba aasta ja paar püsinud, ühtlasi on nende töövoime ja teadmised nimetatud ametkohtadel ülemuse poolt korduvalt hea ja väga hea atestatsiooniga hinnatud.

Kas oleks õiglane nende ohvitseride töövoimet ja teadmisi uue palgaseaduse elluviimisega ainult a u a s t m e p u u d u m i s e tagajärjel ligi 30% endisest madalama tasu alla arvata?

Asjaolu sisuliselt võttes, peaks küll vastama, et sarnane palga vähendamine mitte ainult ebaõiglane, vaid ka ebaloogiline oleks, sest auaste ei ole ju muud midagi, kui ajajooksul erinimetusiks väljakujunenud ametkoha äratähendamine, — eriti just sõjaväes, kus selle abil teenistusselised vahekorrad selgesti ära määratakse. Tsiviil-

asutustes on vahekorrad nii töö ja vastutuse, kui ka selle eest maksetava tasu suhtes, vastava ametkoha liigiga selgesti ära tähendatud. Arvan, et ei ole vist ühtegi tsiviil-asutust, kus madalamal ametkohal teenija oma otsekohest juhatajast ja ülemast kõrgemat palka saaks.

Kaitseväes tahetakse meil uue seadusega tasunormi auastme ja ametkohaga, kui kahe iseseisva teguriga, siduda.

Kuidas kujuneksid nüüd teenistulise tasu vahekorrad mõnes väeosas ehk asutuses? — Nii kui varemalt tähendasin, teenib kaitseväes hulk nooremates auastmetes ohvitseri (noor. ltn., ltn.) kompani ja isegi pataljoni ülemate kohtadel. Samades väeosades ehk asutustes teenivad ka kaptenid, kuid madalamatel kohtadel ja nooremates auastmetes ohvitseride otsekohe juhatajate all. Need kaptenid hakkaksid uute tasunormide järele oma otsekohest ülemusest suuremat palka saama — nähtus, mis normaalsest igatahes kaugele maha jääb.

Ametkohtade ja auastmete vahekordade reguleerimine kõigis väeliikides nõuab vähemalt

5—8 aastat ja seepärast peaksid need ohvitserid, kes selle aja kestvusel auastmest kõrgematel kohtadel teenivad, endist palka edasi saama, sest vastasel korral puudutaks neid uus tasunormide seadus liig valusalt. See oleks esimene võimalus olukorra lahendamiseks.

Selleks, et ühekorraga nii tasunormi, kui ka teenistulise vahekorra mõttes seisukorda normaalseks muuta, võiks neid ohvitseri, kes auastmest kõrgematel ametkohtadel teenivad, ajutiselt, kuni sellelt ametkohal lahkumiseni, vastavasse aukraadi ülendada (kapteni k. t., majori k. t. jne.*). Selles ajutises aukraadis olles teeniks ohvitser tegeliku auastme saamiseks tarviliku aja üldistel alustel välja. Ametkoha kaotamisega kaoks automaatselt ka ajutine aukraad. Sarnast teenistuliste vahekordade normeerimist kasutatakse Inglismaal.

Kõiki eelpool toodut kokku võttes, peab tähendama, et uute tasunormide maksmapanemine auastmete alusel praeguse olukorra juures enneaegsena osutub.

V. P.

Ohvitseride ja tsiviilametnikkude vahekorrast.

Praegu on meil päevakorral tsiviil riigiametnikkude ja ohvitseride vahekorra lahendamine. Esimesed nõuavad omale palga alal ühtlust ohvitseridega ja protesteerivad, kui ohvitseridele mõni penn rohkem tahetakse maksta, muidugi unustades sealjuures lahkuminevad töö- ja elutingimused täiesti. Huvitav on, et sama küsimus on Prantsusmaal üles kerkinud tsiviil riigiametnikkude kongressi eel, mis lähemal ajal ära peetakse. Ka seal kordub sama lugu nagu meil, ka seal tahavad tsiviil riigiametnikud ohvitseri palga suhtes enestega ühele tasapinnale suruda. Neile vastab suurepäraselt „La France Militaire“, tuues võrdlevad andmed ohvitseri ja ametniku seisukorra kohta. Et need meie väga huvitavad on Prantsusmaa oludega tutvumiseks ja kaaluvamas osas ka meie olude kohta maksavad, siis toome nad täielikult.

Ohvitser: Peab andma kogu oma aja riigile, nii päeval kui öösel. Sõjaväelane ei saa selle eest kunagi lisatasu. Tema palk ei saa kunagi tõusta üle normide. (Ka meil.)

Ametnik: Peab andma omast ajast riigile ainult kindla arvu tunde. Peale selle aja saavad nad lisatasu. (Ka meil. Kui kõrgele meil ületunnitööga tasu võib ajada, selle kohta toome näite „Päevalehest“ nr. 51, 22 veebruaril s. a.: Riiklises kaubaagentuuris on aastal 1923 üks ametnik-preili koos palga ja ületunnitööga läbisegi kuus 35.000 mk. ja jõulukuul, kus preilil muidugi suuremad väljaminekud, koguni 51.000 mk. teeninud, aastal 1924 aga läbisegi 33.390 mk. kuus).

Ohvitser: Täielik keeld äri ajada.

Ametnik: Ametnikke on palju ja nad võivad äri ajada.

Ohvitser: Peab elama ainult riigi poolt saadavast palgast. On keelatud vastu võtta ükskõik mis sugust tasu teenistusesse mittepuutuvate tegevuste ja tööde eest.

Ametnik: Võib suurendada oma sissetulekut kõrvalteenistusega.

Ohvitser: Keelatud osa võtta ametiühisustest.

Ametnik: Võib osa võtta ametiühisustest.

Ohvitser: Keelatud olla mõne seltsi liige ilma ministri loata.

Ametnik: Võib olla seltside liige.

Ohvitser: Keelatud abielluda ilma sellekohase loata.

Ametnik: Võib abielluda, nagu temale meeldib.
Ohvitser: Keelatud osa võtta koosolekutest, spordivõistlustest jne. ilma sellekohase loata.

Ametnik: Luba ei ole nõuetav.

Ohvitser: Langeb füüsiliste karistuste alla (arest peavahis, kartseris) teenistuliste eksimiste eest. (Ka meil.)

Ametnik: Ei ole sarnaseid karistusi. (Ka meil.)

Ohvitser: Ümberpaigutamine teise väeosasse ja garnisoni teenistuliste eksimiste eest. Seda abinõu tarvitakse ohvitseride kohta väga sageli. (Ka meil.)

Ametnik: Tarvitakse väga harva, ainult raskematel juhtumistel. (Ka meil.)

Ohvitser: Ei tohi lahkuda ilma loata oma garnisoni piirkonnast. (Ka meil.)

Ametnik: Võib peale töötundide viibida, kus ise soovib ja sõita, kuhu tahab. (Ka meil.)

Ohvitser: Peab vormi kandma. Vorme on mitu, need kõik tulevad korras hoida. Avalikus kohas peavad temal kõik nõõbid kinni, kindad käes, ja ise ettevaatlik, tähelepanelik olema, tervitama, tervitamist vastu võtma, ühe sõnaga, alati pinevil olema. (Ka meil.)

Ametnik: Võib riietuda ja end ülalpidada, nagu ise soovib, muidugi mõista teatava korralikkuse piires. (Ka meil.)

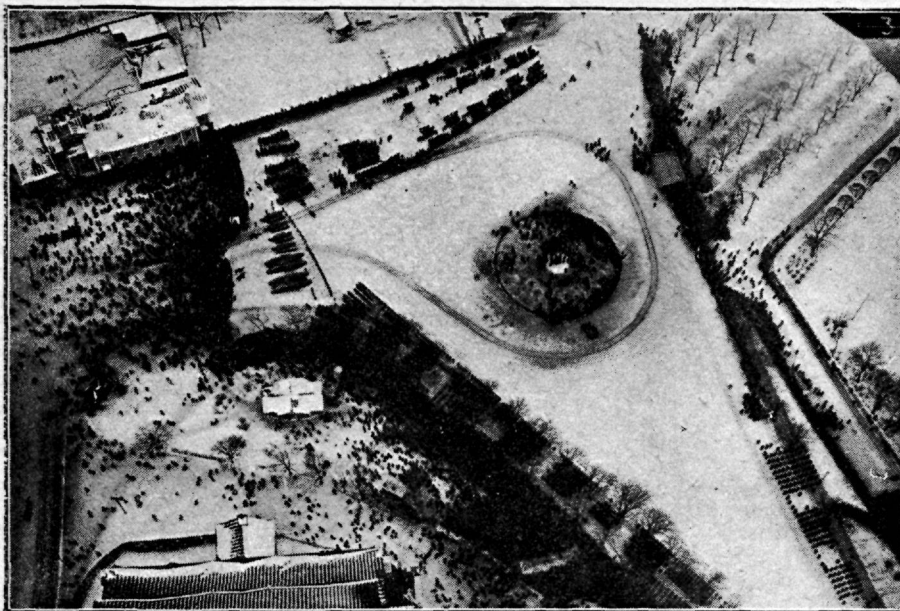
Ohvitser: Ei või elada, kus ise tahab. Ohvitser peab elama mitte kaugel oma kasarmust (teenistuskohast). Mõned väeosa ülemad nõuavad kindlasti selle läbiviimist, vaatamata korterite puuduse peale. (Osaliselt ka meil.)

Ametnik: Võib elada, kus ise tahab. (Ka meil.)

Ohvitser: Võib saada puhkust aastas 45 päeva (meil ainult 30 päeva). Teenistuse nõuete tõttu võib ohvitser sellest puhkusest tihti hoopis ilma jääda. (Ka meil.)

Ametnik: Võrrelge ainult õpetajate suurte puhkeaegadega. (Pühade ja suve vaheajad).

*) Prantsusmaal on seda sõjaajal väga suurel määral tarvitatud, nii on neil ka peale sõda jäanud capitaine à titre temporaire, colonel à titre temporaire (ajutine kapten, ajutine kolonel). Toime-tuse märkus.

*Vabaduse-
päeva paraad
linnulennult.*

*Läti president
ja külalised ühes
Riigivanema ja Sõja-
ministriga ringkäigul
väeosi tervitamas
(grupp trammi liinil,
pildil parempoolsel
ülemisel äärel).*

Ohvitser: Paigutatakse perioodiliselt ümber manöövrivõtte, kursuste, laagrite jne. puhul. (Ka meil.)

Ametnik: Ei puuduta ametnikku. (Ka meil.)

Ohvitser: Paigutatakse ootamata ümber streikide, korratuste, rahutuste jne. puhul. (Ka meil.)

Ametnik: Ei puuduta ametnikku, välja arvatud politsei ametnikud. (Ka meil.)

Ohvitser: Võib paigutada ilma ette teatamata „teenistuse huvides“ teise garnisoni. (Ka meil.)

Ametnik: Ametnikku paigutatakse ümber väga harva sarnastes tingimustes. Ümberpaigutuse puhul teab ametnik seda ette, see sünnib enamasti tema enese soovil ja ta tunneb oma uut kohta. (Ka meil.)

Ohvitser: Mobilisatsiooni puhul läheb väeosade eesotsas tuleliinile. (Ka meil.)

Ametnik: Jääb omale kohale seljataga või järgneb oma aastakäigu sissekutsele. (Ka meil.)

Ohvitser: Ei võta osa valimistest.

Ametnik: Võtab osa.

A. K.

Veel paar sõna vormist.

Küllalt pikalt ja laialt arutas esimene komisjon uue vormi küsimust enne, kui see kokku seati. Kuid veel enne, kui nimetatud vorm kandmiseks kinnitati, leiti temas palju konarsusi. Ei meeldinud peaaegu kellegile uus müts, punased kandid ja veel palju muud. Ning peab tunnistama, et nendel, kes selle mütsi ja kantide vastu sõdisid, õigus oli.

Nende vigade parandamiseks moodustati nüüd uus komisjon, kelle töö juba teatud tagajärgi on annud.

Tahtsin siin puudutada paari küsimust, mille kohta seni veel mõtteavaldusi leidnud ei ole.

Kuuldavasti antakse tulevikus üleajateenijatele välja riie ning selle õmblemiseks raha, mitte aga valmis riided, nagu see seni viisiks oli. Kas ei võiks uus vormi-komisjon sarnast otsust teha, et üleajateenijate frentsi lõike oleks ohvitseri frentsi lõike sarnane? Ei oleks ju see riigil mingisuguste kuludega seotud, kuna aga sarnane frentsi üleajateenijatele palju kenama välimuse annab.

Samuti ei ole küllalt praktilised galifeed. Kuna nad õppuste juures täitsa otstarbekohased on, ei saa nende kohta sedasama öelda vabal ajal kandmise juures. Suvel, palava ilmaga, kus jalad sääresidemetega ehk säärikutega soomustatud on, hakkavad jalad higistama ning hauduma. Ehk jälle pidul — määrid kogemata lähikima viksitud säärikutega kaaslaste heleda kleidi ära, ning siis on pahandus lahti!

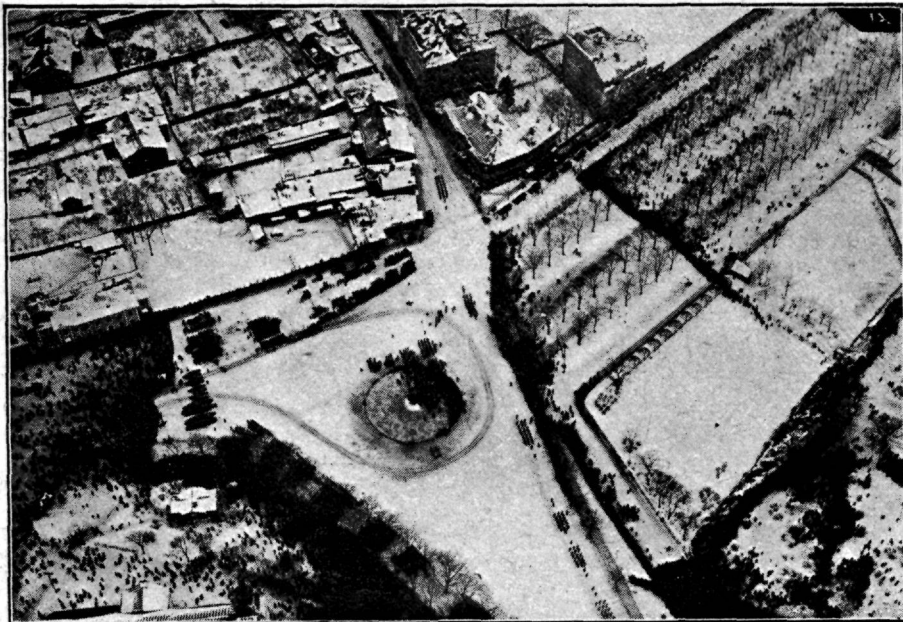
Kahjuks ei ole üleajateenijatele ette nähtud esitusvormi, mis neid vigu kõrvaldaks, kui mitte lugeda esitus-õlalappisid. Oleks soovitatav, et üleajateenijatele lubataks vabal ajal kaitsevärvi pikki püksa kanda.

Kolmas asi, mida ma puudutada tahtsin, on trafarettide kandmine krael. Ei ole kuigi ilus pilt, kanda väeosa trafaretti krae peal just kõrvade all. Ettepoole ta ei mahu juba sellepärast, et seal iga-aastased tunnusmärgid seisavad. Kas ei oleks palju lihtsam paigutada nad õlalappidele, kus nad täitsa omal kohal oleksid? Ka ei tuleks siis väeosa tunnusmärki sineli krae alt otsima hakata.

W. S.

Vabaduse- päeva paraad linnulennult.

Väeosad defileerivad
Riigivanema ja küla-
liste ees.

Vene talupoegade vaenulikkus nõukogude valitsuse vastu.

Nõukogude ajakirjanduses peegeldub viimasel ajal õige selgel viisil see täitsa avalikult vaenuline meeleolu, mis Vene talupoegi on valdanud nõukogude valitsuse ja Vene kommunistliku erakonna aktiivsete tegelaste suhtes. See vaenuline meeleolu väljendub enamasti terroristlikkudes aktides, mida Vene talupojad nüüd tihtilugu toime panevad nõukogude külavõimude, aktiivsete kommunistide ja noorkommunistide, enamliste ajalehtede külakirjasaatjate n.n. „seljkoride“ ja punasemilitsa (politsei) tegelaste vastu. Peaaegu iga päev toovad Vene enamlised ajalehed uusi teateid nendest terroristlikkudest aktidest, mis maad võtnud niihästi Kesk-Venemaal, kui ka Põhja-Venemaal, Valge-Venes, Ukrainas, Donimaal, Kaukaasuses, Uraalimaal ja Siberis. Kuigi nõukogude ajakirjanduse valgustusel need terroristlikud aktid praegu veel mitte pole massilist iseloomu omandanud, siiski on selgesti märgata, et nad Venemaa praegustes kommunistlikes isevalitsetes tõsiselt meelega esile on kutsunud. Nõukogude valitsus ja Vene kommunistliku erakonna keskkomitee hindavad õige tõsiselt seda suurt hädaohtu, mis nõukogude riigikorda Vene talupoegade hulkade poolt ähvardab. Analüüsiarides selle hädaohtu lähemaid põhjusi, leiavad Vene enamlised poliitikamehed, et talupoegade vaenulikkuse suuremine nõukogude valitsuse vastu tõendavat jõukamate talupoegade n.n. „kulakite“ mõju kasvu Vene külates, ühtlasi aga ka tõendavat see asjaolu kohalikkude valitsusastute ja enamliste erakondlike komiteede ja „rakukeste“ (kollektiivide) täielikku saamatust Vene rahvahulkade vaimlise ja majanduspoliitilise valitsemise alal. Terroristlikkude aktide tagajärjel toimepandud iseäralised juurdused on päevavalgele toonud rea väärnähtusi, otsekoheseid kuritarvitusi ja bürokraatlikku asjaajamist kohalikkudes valitsuse ja erakondlike asutustes riiklike ja seltskondlike tegevuse alal. Kainemad Nõukogude liidu keskvallitsuse ja Vene kommunistliku erakonna keskkomitee liikmed tunnistavad aga peale selle ka täitsa avalikult, et Vene talupoeg on viimaste aastate kestvusel äärmisesse majandusa-

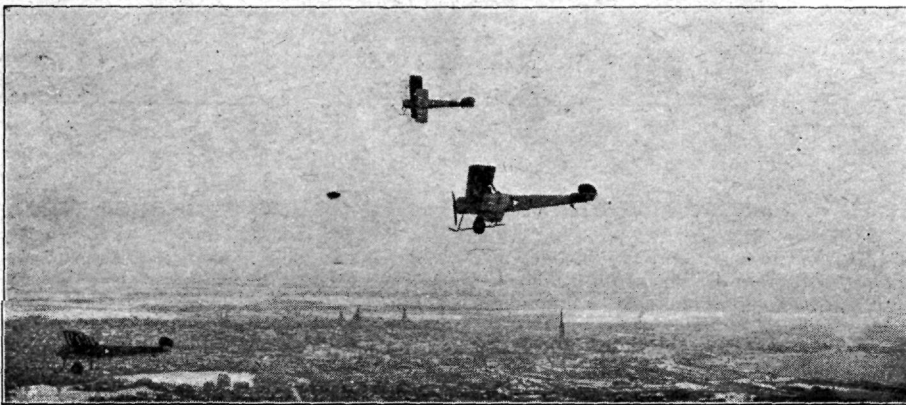
lisse viletsusse ja poliitiliselt rõhutatud seisukorda sattunud. Oma kultuuriliselt mahajäänud viletsa majapidamise juures on parteita, erapooletu Vene talupoeg Nõukogude valitsuse poolt äärmiselt suurte ülejõu käivate maksudega koormatud, kuna poliitiliselt talt kõik õigused riisitud on. Sellele Vene talupoja rõhutatud majanduspoliitilise seisukorra seelitsid veel nõukogude valitsuse süsteemi poliitilised iseäraldused, mis seotud alalise poliitilise järelvalvega parteita, erapooletute riigikodanikkude üle. Seda poliitilist järelvalvet teostavad Vene külaoludes peale administratiivsete valitsusastute ja miilitsa organide, ka n.n. ühendatud poliitilise valitsuse „O. G. P. U.“ salaagendid, kommunistliku erakonna ja noorkommunistide „rakukesed“, talupoegade komiteede ja enamliste ajalehtede kirjasaatjad, kes tegelikult kõik enamasti „O. G. P. U.“ agendid on. Isegi teada, et niisuguses majanduspoliitiliselt rõhutatud öhkonnas ajajooksul isegi paenduva, poliitiliselt erapooletu iseloomuga Vene talupojad enam aktiivsemateks muutusid, alates, ehk küll alles üksikute juhtumistel, kuid siiski järjekindlat võitlust oma rõhujate vastu, hoolimata Nõukogude Venes valitsevast kõige hirmsamast punasest terrorist. See ebanormaalne olukord soodustab igatpidi Vene talupoegade vihavastu kasvu nõukogude valitsuse vastu. Et talupoegade vihavastu kasvule piirid panna, lähemat ühendust luua Vene talupoegade massiga ja ühtlustada Vene linna ja küla majanduspoliitilist elu, otsustasid hiljuti Vene kommunistliku erakonna keskkomitee ja Nõukogude liidu täidesaatev keskkomitee „Zik“ läbiviia rea soodustusi Vene talupoegade majanduspoliitiliselt rõhutatud seisukorra kergendamiseks. Sellel alal on lubatud muu seas järgmist: 1) jätkata linnatööstuse saaduste hindade alandamist; 2) luua küla majapidamise tõusuks vastavaid põllumajandus-kultuurilisi tingimusi (maakorralduse ja kasutamise suhtes); 3) pöörata tõsisemat tähelepanu põllumajanduse ühistegelikkude asutuste elustamisele, võimaldades vabatahtlikku valitavust ja suuremaid toetuskrediite nendele asutustele; 4) otsustada talupoegade maksukoorma

kergendamist, ühenduses nõukogude maksupoliitika reformi küsimuse lahendamisega; 5) parandada poliitilist olukorda Vene külates, tõstes kõrgemale järjele kohalikkude valitsusasutuste ja erakondliste orgaanide tegevust ja võimaldades parteituile talupoegadele, ning lihtkommunistidele enam õiglasemat valitavust ja osavõtmist nõukogude riiklisest tegevusest jne. Muidugi on kõik need Vene talupoegade majanduspoliitilises elu kavatsetavad uuendused enamlaste hariliku kihutusvõttena ametlikult deklareeritud, kuid vaevalt suudaks Nõukogude valitsus praegu sarnaste harilikkude lubadustega Vene talupoegi petta ja nende vaenuliku poliitilist meelsust põhjalikult muuta. Täitsa võimata on ainult dekreetide abil reaalset muuta seda majanduskultuurilist viletsust ja poliiti-

senisest poliitilisest erapooletusest. Vene enamlaste üteluse järele olevat praegu Vene talupojad ja küla-kooliõpetajad „nõukogude nimepäeva-lapsed“ („sovjetskiye imenniki“), sest mõlemate poliitilise poolehoiu võitmise ülesanne on praegu nõukogude sise-poliitika tähelepanu keskpunktis.

Nõukogude sõjapoliitiliste juhtide tõendusel olevat talupoegade probleemi õigel lahendusel ka suur sõjaline tähtsus, sest umbes 4/5 punaväest koosnevat talupoegadest. Praegu on Vene tegevas alalises kaadriväes umbes 600.000 ja territoriaal-miilitsavägedes umbes 450.000 meest; üldse on nõukogude vägedes umbes 1.050.000 meest, millest talupoegi umbes 800.000. Punaväe juhtides arvates olevat talupoegade poliitilise poolehoiu võitmisel iseäranis suur reaalne tähtsus

Vabariigi seitsmendalt aastapäevalt.

Lennukid Vabadusepäeva paraadi ajal linna kohal tiirlemas.

list orjastusteemi, mis järjekindlalt 7—8 aastase nõukogude valitsemise ajal Vene külates loodud. Et tõsiseid muudatusi Vene talupoegade elus paremuse poole luua, selleks oleks tarvis radikaalseid muudatusi teostada ka Vene enamlastes riiklises süsteemis, mida aga Vene sise- ja välispoliitika juhid vaevalt ette võtavad, sest see tähendaks järk-järgulist loobumist kommunismi ideede elluviimisest.

Et Vene talupoegade majanduspoliitilise poolehoiu võitmist hõlbustada, selleks on Vene kommunistliku erakonna keskkomitee nüüd otsustanud kõigi abinõudega küla kooliõpetajaid „revolutsioniseerida“, meelitades neid igasugusel teel kommunistliku erakonnaga ühinema. Selleks otstarbeks kasutatakse ka kõiki olemasolevaid nõukogude poliitika surveabinõusid, püüdes küla-kooliõpetajaid sundida loobuma

territoriaal-sõjaväelise süsteemi elluviimise juures, sest enamasti täiendatakse territoriaal-väeosasid kohalikkude talupoegadega.

Kogu Nõukogude liidus kujundavad talupojad endast kõige arvurikkamat rahvakihti — Venemaa elanikkude üldarvust, 130—140 miljonist inimesest, on umbes 90—100 miljoni talupoegi. Juba see proportsionaalne vahekord Vene talupoegade massi ja muu Vene rahvahulga vahel näitab, kuivõrd tõsise ja laiaulatuslise iseloomuga on talupoegade küsimus nõukogude valitsusele, Vene kommunistlikule erakonnale ja punaväele. Talupoegade eluliste huvide ignoreerimine võib tulevikus veel rea uusi raskusi Vene enamlastele isevalitsejatele juure tuua, missugune olukord nõukogude riigikorrale aegamööda tõsiseks sise-poliitiliseks hädaohuks võib välja kujuneda. M.

Kaitseväge allohviteride teenistuskäigu seadluse eelnõu arvustus.

Väljavõte 2-se jalgv. rügemendi üleajateenijate allohviteride erakorralise koosoleku protokollist nr. 24 — 5./II. 1925 a.

Allohviteride kogu arvamine.

1. Kaitseväge allohviteride teenistuskäigu seadluse eelnõu läbiarutamisel leiti: „Kapitulant“, kui võõrakeelne sõna, ei sobi Eesti oludega, pealegi tema mõiste tundub võõrana ning vastuvõtmatusena, ja niisama ka „seersant“. Tuleks tingimata need mõlemad sõnad ära jätta ja leida midagi omamaa maiguga sõna. Võiks ju jääda üleajateenija sõna mõisteks „allohviter“, sest ajateenijaid allohvitsere seadluse eelnõu järele ei ole; olgu see siis mobilisatsiooni korral, kuid neile võiks leida mingisuguse eessõna eralduseks. Niisama võiks jääda endisteks ka auastme nimetused.

2. Lepingu sõlmimise aeg 2—5 a. peale leitakse täiesti pikk olevat, iseäranis neile, kes praegu teenivad ja juba 2—4 a. ja rohkem teeninud on; olgu sarnane tingimine neile, kes peale seadluse vastuvõtmist alles teenima astuvad, kuna aga endistele teenijatele tuleks jätta praegune määr, s. o. 1 aasta, kusjuures üldiselt tuleks lahtisamaste tingimisi rohkem laiendada, kui praegu, nimelt abiellumise, mõne töövõimelise perekonna liikme surma ja teiste raskemate õnnetuste puhul üleajateenija perekonnas.

3. Soovitakse, et koosseisude kitsendamisel vabataulile maksetakse tasu kolme kuu palga suuruses ette, nagu see sünnib riigiteenijatega praegu, vaatamata lepingu aja lõpu peale. Eelnõu järele jääks mõni kapitulant päris ilma pennita, kui koosseisu kitsendamine juhtub lepinguaja lõpuga kokku minema, kuna teine aga, võib olla, 6—7 ja rohkem ehk vähem kuu palkasid tasu saab, missugune viis sugugi solidaarne pole.

4. Soovitakse, et üleajateenijatele haiguse korral maksetakse 3 kuud järjest terve palk, kuna järgmised 3 kuud, s. o. kuni 26 nädalani — $\frac{2}{3}$ palka, mida põhjendatakse seega, et üleajateenijad ei ole varanduslikult kuigi kindlustatud, iseäranis naisemehed, kellel perekond toita, kuna poissmeeste kohta seaduse eelnõu enam-vähem mõeldav on.

5. Distiplinaar-karistuse määramisi soovitakse muuta, iseäranis kasarmu aresti, mille asemel tuleks määrata kodune arest, sest näituseks, kui üleajateenija elab väljaspool väeosa ruumid ja tema saab karistuseks kasarmu aresti, siis peab tema karistuse kandmiseks ajutiselt kasarmu kolima ja seal mõneks päevaks oma teji üles lööma, et karistust ära kanda, olles seega ajateenijatega ühisel ruumis, mis soovimata võrdlusi ja pilget üleajateenijate kohta ajateenijates välja kutsub ja seega üleajateenijate autoriteeti alluvate suhtes halvab. Tähelepanemist juhiti ka distiplinaar-karistuste maha kustutamise kohta, näituseks: kui üleajateenija teenib 10 aastat ja tema aastast saab keskmiselt 2—3 karistust ehk kiitust, — mis jaoks peab tal oma väike pattude register olema? Niisuguse „hea ja kurjatundmise puu“ kaass kandmine pole sugugi soovitav, kui juhtub ühest asutusest teise minema, olgugi, et paljud karistused mitmed aastad tagasi on saadud, ning peale selle pole kordunud. Soovitakse, et igasugused mittekorduvad distiplinaar-karistused kustutatakse 2 aasta jooksul ja korduvad karistused — 4 aasta jooksul, ehk kui isik saab teenistuse nimel kiidetud, või tänatud asja eest, mille pärast ta varem karistatud, siis kiituse avaldamisel selle sisule vastav karistus saaks maha kustutatud.

6. Soovitakse, et seadluses oleks näha, mis saab üleajateenijatest sõja lahti puhkemisel ja kui mehed mobiliseeritakse, missugusesse kutsesse siis üleajateenijad kuuluvad — kas arvatakse nad palgale, kui ajateenijadki või saavad palka rahuajastel määruste alusel ja muud varustust sõjaaegsetes erandites.

7. Ühtlasi tuleks nõuda teenistusse astujailt üleajateenijailt suuremat eelharidust, vähemalt 4 kl. endist keskkooli.

8. Varahoidjad, nimelt kompanides, tuleksid arvata administratiiv-kutseliiki, sest nende tegelik töö on puht-majandusline ja kantseiline, ning riviga on neil tegelikult väga vähe kokkupuutumist, kuna relvur-allohviterid, kes praegu ajateenijad, võiks enamalt rivi kutseliiki kuuluda, sest neil on palju rohkem riviga kokkupuutumist, kui varahoidjal. Näituseks ei jõua veltveebel üksi kantselei ja teisi töösid läbi teha ja kuna relvur-allohviter kantselei töös vilumata on, jääb kandvam osa varahoidja peale. Kui nüüd aga varahoidjale kõik kaela kuhjata: majandus, toitlus, kantselei kirjajavahetus igal alal, aruanded ja tal peale selle veel ravis ka tuleb käia, siis käiks see täiesti üle jõu, s. o. — palju ettevõtta ja mitte midagi korralikult lõpetada. Sellest oleks ka veltveebil suur kasu, kui temal kantseleis korralik ja töötundja mees seisab, ning seega avaneb veltveebil võimalus rohkem tähelepanemist rivi ja üldise korra peale juhtida. Ja pealegi pole varahoidjal ravis mingisugust kohta, keegi ei tunnista teda oma vanemaks või õpetajaks ja tal ei ole mingisugust distiplinaar-võimu.

9. Üleajateenijat, kui elukutselist sõjaväelast, võib ainult siis selle sõna täies mõttes mõista, kui tema ülalpidamine saab igast küljest täiesti kindlustatud, ta korralikud elamise tingimised võib omada ja kui temal, kui elukutselisel sõjaväelasel, ei puudu omad erioigused ja soodustused.

Rügemendi ülema arvamine eeltoodud soovivalduste kohta.

1. Minu ettepanek oleks: nimetada üleajateenijaid „vanemateks allohviterideks“, jättes ajateenijate allohviteride nimetuseks „noorem allohviter“. Auastmete välistundemärgid oleks teenistuse koha järele, samuti ka nimetused: „jao juht“, „rühma juhi abi“ (praegune van. allohviter), „kompani juhi abi“ (praegune veltveebel); kui rühma ülem — ohvitser — puudub, siis ka „rühma ülema kt.“ jne.

2. Üheaastane lepingu aeg oleks kõige kohasem; üleajateenijate ergutamiseks — teenistust jatkata, oleks rahaline tasu teatud väljateenitud aja eest.

3. Vaja ühtlustada teiste riigiteenijatega.

4. Tuleks arvesse võtta perekondadega üleajateenijaid ja haiguse ajal nende palka mitte vähendada.

5. Omalt poolt tõendaks: jättes kasarmu aresti edasi maksma, tuleks laiendada karistuse viisi veel koduse arestiga — nõrgema karistuse liigina.

6. Ergutuse abinõuna oleks soovitav õigustada väeosa ja asutuste ülemaid — arvesse võttes attestatsiooni, teatud karistused maha kustutada attestatsiooni kinnitamise juures. Määramisega vaba kõrgema ametkoha peale tuleks kõik endised distiplinaar-karistused maha kustutada.

6. Tuleks eraldi palga-tabel väljatöötada sõja ajaks.

7. Tuleks tingimata läbiviia. Ilma selle hariduseta mitte kohtade peale kinnitada, vaid määrata ainult ajutisteks kt.

8. Varahoidjaid ümbernimetada administratiiv-allohviterideks, nagu rahu, samuti ka sõja ajal; relvur-allohviterid ümbernimetada administratiiv-allohviterideks ainult sõja ajal.

9. Selle küsimuse lahendamine ripub elukalliduse küsimuse lahendamisest ära.

Läti vabariigi
presidendi
külaskäigult
Eesti.

Läti
Vabariigi president
paneb pärga meie
Vabadussõjas
langenud sõdurite
haudadele.

Nimetused „üleajateenija“ ja „allohvitser“.

Sõduris Nr. 3 ilmus kirjeldus „Kaitseväe allohvitseride teenistuse käigu seadluse eelnõu“ kohta, millega kavatsetakse tarvitusele võtta ka uued nimetused, nimelt „üleajateenija“ asemele „kapitulant“ ja allohvitseri asemele „seersant“, s. o. — võõrakeelsed. Tõsi, senised nimetused ei ole mitte kõlavad ja on ka kaunis pikad, mis sagedase kirjutamise juures tülitavad, kuid ei või ütelda, et uutega lugu palju paraneks. Esiteks on nad võõrakeelsed, s. o. mitte eestipäraseid ja teiseks ei kõla nad senistest sugugi paremini. Neist ei saa ka igaüks aru, mis nad tähendavad ja arvan, et nende nimetuste kandjad paljud ka ise piinlikku seisukorda võivad sattuda, kui, näituscks, isa-ema juhtub pojalt küsima, mis to „kapitulant“ või „seersant“ peaks tähendama. Pealegi ei oska neid igaüks väljagi öelda. Esimest sõna väljarääkides tuleb maainimesel, kes võõrast keelt pole õppinud, lõpu juures tingimata keelt murda. Teise nimetuse väljarääkimist olen juba juhtunud mõni kord kuulma, mille lõppu „sandi“ nimetusega ühte viisi välja räägitakse. Peab tähendama, et meil praegugi sõjaväes on juba liiga palju võõrakeelseid ja mitte eestipäraseid nimetusi. Vist on tahetud sellega luua rohkem rahvusvahelisi nimetusi, mida omast kohast küll mitte maha teha ei saa, kuid see võib otstarbekohane olla siiski ainult niisuguste mõistete edasi-andmiseks, mis

selles mõttes kõige hädatarvilikumad. Kuid meie lähemad, ehk niiöelda, meie igapäevases elus tarvitatavad nimetused võiksid siiski meie oma rahva keeles olla, pealegi, kui nendele vastavad rahvusvahelised nimetused meie keeles ebakõlavad on.

Omalt poolt soovitaksin nimetuse „üleajateenija“ asemele võtta „alaline“ (sama mõiste, nagu „alalisväe ohvitser“) ehk „kutse“, s. o. kutseallohvitser“, sest uue seadluse järele on ju kavatsus läbi viia seda, et üleajateenijateks võivad saada ainult need, kes teatava sõjaväelise kasvatuse või kutse on omanud.

Nimetuse „allohvitseri“ asemele, kui seda endiseks ei soovita jätta, (soovsandi on ta vististe ikkagi kohasem), oleks sünnis üldine nimetus „vanem“, millest võib aastumele vastavad nimetused sünnitada, näituseks: reavanem, esivanem, abivanem, koguvanem, vanem, üldvanem (veltveebel) jne. Sellega võiks nimetuse „üleajateenija“ asemele võtta ka „kutsevanem“, ehk lihtsalt „vanem“ (vanemad). „Vanema“ nimetus oleks loogiline ka selles mõttes, et meil juba on tarvitusel nimetus „noor“. On loomulik, kui seesama „noor“ edasipüüdmise ja arenemise järele „vanemaks“ saab.

Üldiselt oleks soovitav, et rohkem loodakse eestipäraseid ja ühtlasi ka võimalikult lühemaid nimetusi.

V—1.

Läti vabariigi
presidendi
külaskäigult
Eesti.

Endine vägede
ülemjuhataja kindral-leitnant Laidoner
raporteerib Läti
Vabariigi presidendile
Vabadussõjas
langenud sõdurite
ühishauale pärja
panemise puhul.

Allohviteride teenistuskäigu seadluse arvustus.

„Sõduris“ nr. 3 — 24.I.25 a. ilmunud „Kaitseväge allohviteride teenistuskäigu seadluse eelnõus“ puudutatud veter.allohv. kutse kohta.

1. Veter. allohv., ehk küll rivitu, pole mitte ilma kutseta, sest veter. allohv. kursuste algpäivil, 1920 a. veebruari kuul, ilmus Sõjaministri käsukiri, mille põhjal avati veter. allohvits. kursused. Esimesed kursuste lõpetajad 1921 a. 16. märtsil, omasid veter. allohv. aukraadi vastavale kohale nimetamise puhul ja said veter. van. allohviteridena-ajateenijatena ka vastava 400 margalise kuupalga. Kuid alles üleaja teenistusse jäädes nimetati neid kolmanda järgu veter. noor. allohviterideks, palgaga 3.700 marka kuus, mis senini on püsinud, ja rivi alaga võrreldes ainult jalgväe jaovanema astmele vastab.

Kirjutusest „Sõduris“ nr. 3 võib aga lugeda, et veter. velskeritel senini ühtegi aukraadi nimetust ei olnud. See on igatahes arusaamatus, kui arvesse võtta endisid selle küsimusse puutuvaid käsukirju.

On tarvilik siin mõne sõnaga puudutada veter. velskeri kutse kohuseid ja vastutust, mille tähtsusest väljaspool seisjail selget pilti ei või olla.

Uue seaduse eelnõu järele jääksid veter. velskerid jällegi viimasteks, mis halvavalt nende teenistuse kohuste täitmise peale mõjuks, sest ei saa nimetamata

jätta tõsiasja, et aukraad edukaks tegevuseks suuresti kaasa aitab. Veter. velskerite tegevus seisab õieti selles, et igasugu võimalikke haigusi ja puudusi hobustest ärahoida. On ju igale arusaadav, et aukraad suureks toeks on antud käsu täpse täideviimise suhtes sõjaväelase juures.

Uues seadluse eelnõus on öeldud, et üleajateenijad veter. velskerid, kes vahetpidamata hästi attesteeritud 3 aastat on teeninud, ülendatakse seersandiks (van. allohv.), kes alla kolme aastat üleajateenijana on teeninud — noor. seersandiks (noor. allohv.). Kokkuvõetult jätkaks eelnõu kava soovida järgmist parandust: 1) veter. velsker, kes kaitseväes vahetpidamata 2 aastat on teeninud, s. o. üks aasta ajateenijana ja üks aasta üleajateenijana, tuleks ümbernimetada veter. van. allohv.; 2) veter. velsker, kes üleajateenijana vahetpidamata ja hästi attesteeritud 3 aastat on teeninud — veter. veltveebliks ning 3) veter. velskeritele, kes vahetpidamata üleajateenijatena 10 aastat kaitseväes on teeninud, tuleb võimaldada ametile vastava kursuse läbitegemist, millise hästi lõpetamise puhul nad ohvitseri aukraadi omaks.

Nimetatud paranduste tegemine seadluses ja elluviimine oleks veter. velskeritele hääks tõukeks ja nende tegevuse edukusele suureks abiks just praktilises suhtes.

R. A.

Kaitseliit.

Tartu kaitsemaleva Vabadusristi vendade malevkonna juures on vormeeritud tehniline kompani.

Kompani koosneb viiest erirühmast: 1) mootor-rataste rühm, milles ühed mootor rattad on side tarvis, ja teised (korvidega) — kergekuulipildujate jaoks; 2) raskekuulipildujate rühm — kaarikutega ja hobustega; 3) soomusautode rühm; 4) kahur-rühm — traktoritega veetavate kahuritega ja 5) sanitaarrühm — sanitaarautoga. Praegust on kompani üle 100 kaitsemalevlase. Kompani võttis Vabadusriigi aastapäeva paraadist ühes teiste malevkondadega osa.

E. M.-s.

Tartu kaitsemaleva Vabadusristi vendade ühingu kaitsemalevkonna vannutamine.

Kaitseliidu põhikirjas on ettenähtud kaitsemalevlaste töötuse andmine malevasse astumise korral. Üks suurematest Tartu kaitsemalevkondadest — Vabadusristi vendade ühingu malevkond otsustas vandetöötust kiriklikult anda.

Vandetöötuse andmine oli 22. veebruaril kell 15 Peetri kirikus. Malevkonda mittekuluvaid toetajaid ja tegevliikmeid lasti kirikusse sellekohaste pääsetähtedega, kus neile seks kohad reserveeritud olid. Kell 14 kogus malevkond maakonna valitsuse hoone ette, kust ühingu lipuga ja muusika saatel kirikusse mindi. Kell 14,45 min. jõuavad kirikusse ka kõrgemad sõjaväelased — 2. div. ülem kindralmajor Pödder, linna kaitsemaleva pealik kapten Sarsen, maakonna kaitsemaleva pealik kol.-leitn. Unt, ja diviisi staabi ülem kol.-leitn. Oinas. Varsti selle järele tulivad garnisoni ülem kolonel Pinding ja san.-kindralmajor Paldrok, Riigikohtu esimees K. Parts, reserv-kolonel Kann ja linnapea K. Luik.

Kell 15.15 sammusid kirikusse sirgetes ridades malevlased ühingu lipuga, mis altari ette püstitati. Auvahtidena lipu juure asusid kaks kaitsemalevlast. Kui kõik oma kohtadol istet võtnud, lauldi ühine laul, millele õpetaja Treumanni jutlus järgnes. Pärast jutlust lauldi viimane salm Eesti hümnist, mida rõdule asetatud 2. diviisi orkester saatis. Siis vannutas õpetaja Treumann kaitsemalevkonna, mille järele Miina Hermanni laulukoor laulis: „Teid ma teretan, Eestimaa pojad“. Selle järele astus altari juurde kõnetoolile Vab. risti vendade ühingu esimees kolon. Pinding, kes pikema kõnega ühingu tekkimisloo ja sihtide üle esines, mille järele malevkond lipu all lipuvande andis.

Sellela on vandetöötuse protseduur lõppenud. Peale kirikust väljatulekut rivistati malevkond Peterburi tän. üles, ning mängiti helilooja A. Läte poolt loodud kaitsemaleva marssi, mis pühendatud Vab. risti vendade ühingule; selle marsi helide all tuuakse kirikust välja ühingu lipp, mis malevkonna etteotsa asetakse. Kohe selle järele kõlab käsklus „valvel!“ ja kaitseväge marsi helide saatel sammub malevkonna poole diviisi ülem kindralmajor Pödder, kellele linna maleva pealik kapten Sarsen rapordiga vastu läheb. Peale lühikese tervituse diviisi ülema poolt sammub malevkond paraadmarsil diviisi ülemast mööda.

Vandetöötuse ajal oli kirik rahvast otse täis kiilutud, kuna tänavatel, kiriku ees, ennenägemata rahvahulk seisab.

Orkestri saatel sammutakse südalinna, saadetud suurest rahvahulgast. Peale lühikest peatust maakonna valitsuse hoone ees, sammub malevkond maleva pealiku eest paraadmarsil mööda, mille järele laiali minnakse.

Rahvale andis kaitsemaleva esinemine hea mulje, kuna see päev aga kaitsemalevlaste mälestuse kustumata pildi jättis.

E. M.-s.

Sõja- ja meriväelised teated välisriikidest.

Leedu.

1. märtsil algab Kovnos Leedu ülemaaline küttide kongress. Kongress kestab 3 päeva. Muu seas võetakse seal arutusele ka Läti ja Eesti kaitseleidiu organiseerimise küsimused, kuna Leedu neid omale eeskujuks tahab võtta. A. Tr.

Leedu Itaaliast 50.000 püssi ja 8 miljoni padrunit ostnud.

„Cazeta Warszawska“ teatab, et 7. veebruaril s. a. juhtus Neapoli sadamas järgmine arusaamatus: Sadama võimude poolt peeti kinni 50 vagunit püsside ja padrunitega. Nendesse vagunitesse oli laaditud 50.000 püssi ja 8 miljoni padrunit, kuid selle varustuse omanik oli sadama võimudel teadmata. Uurimisel selgus, et nimetatud püssid ja laske-moona oli Leedu valitsus Itaaliast ostnud. Et sadama võimud seda kraami laevale ei lubanud laadida enne, kui asi täitsa selgitatud, tekkis Leedu ja Itaalia valitsuse vahel telegrammide vahetus. Peale asja selgitamist laaditi püssid ja padrunitid laeva ja saadeti Leedusse. K. U.

Poola.

Esimesed öösised lennukatsed Poolas hästi õnnestanud.

Varssavis tehti 10. II. s. a. esimesi katseid öösiseks lennuks. Öhtu kella 10 kogusid kõrgemad lennuväe ohvitserid Warssavi sõjaväe lennuplatsile.

Terve plats oli valgustatud tugevajõuliste reflektoritega zenit-suurtükiväe leitnant Charski juhatusel. Lendu korraldati Prantsuse süsteemilisel õpelennukil „Herriot“, millel 80 H. P. jõuline mootor. Esimesena tõusis õhku lendur leitnant Kalina ühes leitnant Szalas'iga. Lend kestis kella 22.36 kuni 22.41.

Teise lennu pani toime sama lendur leitnant Kalina. Vaatleja kohal oli sõjaministeeriumi IV departemangu ülem kindral Zagorski. Lend kestis 25 minutit.

Teiseks lendas tsiviil-lendur Widavski ühes kapten Stadron'iga. Lend kestis 10 minutit.

Lendusid toimetati Varssavi linna kohal, mis oma tuhandete tuledega nõiduslikku pilti lenduritele pakkus.

Nimetatud lennud pandi toime sõjaministeeriumi IV departemangu algatusel. Öösiste lendude sihiks on lendureid harjutada sõjaajal öösisi lendusid toime panema. K. U.

Kõrgemate suurtükiväe kursuste avamine Varssavis.

9. veebruaril avati Varssavis kahekuulised kõrgemad suurtükiväe kursused, kuhu komandeeriti 12 kõrgemat suurtükiväe ohvitseri, peasjalikult rügemendi ülemad.

Kursuste juhatajaks on suurtükiväe ülem-inspektor kindral-major Jusef Haller, tähtsamaks lektoriks — Prantsuse kindral Trousson. K. U.

Raamat-teated.

Propaganda kui uus võitlusabinõu meieaja sõjas. Tema organiseerimine rahu ja sõja ajal, ilmasõja ning Vene revolutsiooni kogemuste varal. Kolonel-leitnant H. Kauler. „Sõduri“ väljaanne. Tallinn 1924 a. Hind 60 marka.

Teose järele, mis käsitaks üldnimetatud ainet — propagandat — kui üht tähtsat ja mõjurikast võitluse abinõud sõjaväljal, kui ka rahu ajal, on meil olnud suur ja tungiv tarvidus. Käesoleva teose ilmumiseega on see puudus ja tühi koht meie sõjaasjanduslikes kirjanduses tuntavalt kõrvaldatud. Raamatu sihi, otstarbe ja sisu kohta ütleb väljaandja saatesõnas:

„Käesolev töö — „Propaganda, kui uus võitlusabinõu meieaja sõjas“, on esimene sellelaadiline meil Eestis. Ta püüab näidata kõigile riigielust huvitatutele, millise suure tähtsuse on omandanud propaganda kõigil aladel, eriti aga sõjaväes.

Mujal riikides kulutatakse propaganda peale suuri summasid. Nii ohverdab meie suur idanaaber seks otstarbeks küll sise-, küll väljamaal määratud kuldmiljoneid. Sõjavägi otse üjutatakse seal üle propaganda kirjandusega. Kasarmute seinad, aiad, vagunid — ükskõik kuhu inimsilm peatama võib jääda, on täis kommunistlikke üleskutsesid, lõhksõnu, pilte, tabelleid — lihtsaid ja arusaadavaid Vene rahvamassidele.

Kuid kas on propaganda meil üldse tarvilik? Kas väärivad propaganda läbi saavutatud tagajärjed temaga seotud kulusid?

Tuleviku sõjad on rahvaste, s. o. suurte masside sõjad. Et suuri masse liikuma panna, neid üheks

tervikuks liita, on tarvis kandvaid ideid, aateid, mis kõiki köidaksid. Need aated istutatakse noorsoosse, tulevastesse riigi kaitsejatesse, kodu, kooli ja seltskonna kaudu. Meie kodu, kool ja seltskond on aga kaua võõra mõju all seisnud, ta pole sest veel tänini suutnud vabaneda. Paljud meie kaitsevähke astujad noored isamaa kaitsjad on vaimliselt kasvatatud mingisuguses kosmopoliitilises ükskõiksuses. Et aga tugev olla, vajab meie kaitsevähki, nagu juba öeldud, siduvaid aateid, mis liidaks hulga ühiseks tervikuks, mida sisemised ja välimised hädaohud ei suuda purustada. Iga kodanik-sõdur peab kindlasti teadma, mille eest tal, kui vaja läheb, tuleb võidelda. Ka kõige parem sõjariist muutub kasutuks, kui ta on antud inimese kätte, kes ei tea, mille eest ta sõdib, kellele isamaa ja selle iseseisvus on jäänud külmaks sõnakõlksuks, mis ei süttita ega soenda. Meie oleme väike rahvas ja just sellepärast läheb vaja, et meie kindlasti ühte hoiaksime — rohkem veel, kui suurrahvad. Vastase arvulisele üleolekule peame meie vastu seadma endi sisemise kindluse ja ühtekuuluvuse.

Meie kaitsevähki juhtide õladel lasub seega raske töö — noorte isamaakaitsete südameis põlema süüdata tuld, mis neile meie riiklise iseseisvuse ja demokraatliku riigikorra kaitsmisel juhiks ja teenäitajaks oleks. Nende kõrgete ülesannete teostamiseks läheb laiaulatuslist propagandat vaja. Viimasega on aga lahutamatu kulud seotud. Seda peaks meele pidama need, kellest nende kulude katteks varisminevate summade lubamine oleneb. Propagandaga seotud kulusid meie iseseisvuse

**Läti vabariigi
presidendi
külaskäigult
Eesti.**

Läti Karutapjate ordu aumärgi osalised sõjaväelased ja teised Läti presidendiga välisministeeriumi ruumides pärast aumärkide väljajagamist.

kindlustuse töös peaks igatüki lugema mõõdapäase matuks.

Arvesse võttes, et meie noor riik rahalise kitsikuse all kannatab ja et meil propaganda alal veel laiemad omad kogemused puuduvad, ei tohi end siin esialgu suurte lootustega hellitada. Eriti on see maksev välispropaganda kohta, mis iseäranis kulukas ja vilunud jõudo nõuab. Kuid peasi on, et propaganda tähtsust ja väärtust õieti osatakse hinnata. Hea tahtmise ja energilise pealehakkamise juures võime siis varsti tagajärgi saavutada.

Esialgul polnud käesoleva töö trükkis ilmumine ette nähtud. Ta oli kitsamas ringkonnas loenguna ettekandmiseks määratud. Et raamatu kokkuseadmise ja väljaandmise vahel tükk aega on möödunud, ei vasta ka kõik autori poolt toodud väited enam tegelikkudele oludele. Nii on käesolevas raamatus soovitatud propaganda organiseerimise sihtjooned meie oludes, meil juba teostamist leidnud, osalt teostamisel“.

Raamat mahutab eneses kirjutusi järgmiste küsimuste üle:

Propaganda mõiste ja näited ajaloost.

a) Congregatio de propaganda fide.

Propaganda abinõud ja vahendid.

a) negatiivsed ja positiivsed lööksõnad, b) sümbolid; c) sõja- ja ilukirjandus, d) muusika, e) suusõnaline propaganda (kõned, konverentsid, kongressid, miitingud, ettekanded jne.) f) kino ja teater, g) kujutatav kunst (pildid, plakatid, karrikatuurid jne.), h) kool.

Propaganda eesmärgid ja ülesanded.

a) poliitiline propaganda, b) kultuuriline propaganda, c) majandusline propaganda. d) eri ehk äriline propaganda, e) revolutsiooniline propaganda, f) sõjaline propaganda.

Propaganda Prantsusmaal.

a) kultuurilise iseloomuga asutused, b) nende tegevus sõja ajal ja peale sõda, c) võitlusabinõud (Maison de la Presse), d) „kindralite propaganda“.

Propaganda Inglismaal.

a) Inglise propaganda enne ilmasõda, b) Lord Northcliffe ja tema tegevus „Grewe House'is, c) võitlusabinõud ja meetodid.

Ameeriklaste propaganda.

a) Tingimused, milles Ameerika propagandistid tegevust alustas, b) kapten Blankenhorn'i tegevus. c) ameeriklaste propaganda meetodid, b) nende majandusline propaganda, e) pan-Ameerika liikumine.

Saksamaa propaganda.

e) propaganda seisukord enne sõda, b) propaganda arenemise ülevaade sõja jooksul, c) Saksa propaganda nurjamineku põhjused, d) kaitseabinõud vastase propaganda vastu („isamaalik õpetus“ ja „selgitustöö“), e) sakslaste propaganda Vene suhtes.

Nõukogude Venemaa propaganda.

a) poliitilise kasvatuse ja propaganda töö ülevaade punaväe tekkimisest kuni meie ajani, b) poliitiliste tegelaste ettevalmistus, c) komplekteerimine kommunistidega, d) sõjaline propaganda, tema ülesanded ja eesmärgid, e) poliitiline kasvatustöö punalaevastikus, f) enamlaste propaganda välisriikides ja Eestis.

Järeldused. Propaganda edukuse põhiprintsiibid. Tema organiseerimise sihtjooned meie oludes.

a) Northcliffe'i põhinõuded, b) Ludendorff'i vaade propaganda peale, c) ainujuhatuse tähtsus, d) psühholoogilise momendi tabamine ja hindamine, e) propaganda Eestis, f) selgitustöö korraldamise põhimõtted meil sõja ja rahu ajal.

Et propagandaga, kui ühe moodsa sõjalise ja rahulise võitluse abinõuga, peavad tuttavad olema kõige esimeses joones meie kaitseväge tegelikud jõud, siis on see raamat neile ka hädasti tarviline käsiraamat. Temaga peaks olema tuttavad kõik meie kaitseväge juhtivad ja õppivad jõud. Tema ei tohiks puududa mitte ühegi kompani ülema ega noorema ohvitseri laualt. Ka väeosade nooremale juhtivale koosseisule — allohvitseridele — peaks tema kättesaadav olema. Et seda raamatut roh-

kem kättesaadavamaks ja laialisemalt tarvitata- vaks teha, peaks iga väeosa omist summadest muretsema selle oma allosadele. See ei peaks väeosale mitte raske olema. Käesolev raamat kuulub teatavas mõttes osalt ka õperaamatute hulka.

Käesolev teos peaks huvi pakkuma ka muile asjast huvitatuile. P. U.

Slovník takticzný (Taktikaline sõnaraamat) Varssavis. Sõjateaduse instituudi väljaanne 1924.

Väljaantud taskuformaadis, sisaldab see sõnaraamat 2700 sõjaväelist sõna Poola, Prantsuse, Saksa ja Vene keeles. Sõnaraamat sisaldab ka kõige uuemaid sõnu ja võib kasulik olla igale, kellel tegemist sõjaasjandusliste kirjutustega ühes nendest neljast keelest. A. K.

Kohus.

Sõjaringkonna kohtu otsused.

Sõjaväe ringkonnakohus oma istangul 5. veebruaril s. a. arutas kolonel Kunnose eesistumisel järgmisi süüteo asju;

1. jalgväe rügemendi endist reameest August Kurge süüdistati selles, et ta Vabadussõja ajal 1. jaanuaril 1919 a. väeosast omavoliliselt ära jooksis ja jäädavalt väeteenistuse eest kõrvalhoidmise eesmärgiga ennast kuni 29. aprillini 1924 a. varjas.

Kohus leidis reamees Kurg'e eelmainitus süüdi olevat, kuid selle vahega, et temal ei olnud mitte eesmärki end väeteenistusest jäädavalt kõrvale hoida ja mõistis Kurg'e omavoliliselt sõja ajal väeosast lahkumise eest 4 kuuks kodanlisse türmi, ilma õigusi kitsendamata.

* * *

Inseneri pataljoni endist reameest Karl Kunilat süüdistati ja leiti süüdi olevat selles, et tema puhkusele viibimise ajal 1. aprillil 1923 a. Ingliste mõisa ilma ettekavatsetud plaanita ja ärritatud olekus kahte isikut noaga näkku haavas.

Kohus mõistis Kunila meelega kergete haavade löömise eest kaheks kuuks kodanlisse türmi, ilma õigusi kitsendamata.

* * *

10. jalgväe rügemendi reamees Ivan Ivanovi süüdistati ja leiti süüdi olevat selles, et 1) tema 13. juulil 1924 a. sõjav. teenistusest jäädavalt kõrvalhoidmise eesmärgiga omast väeosast ära jooksis ja ennast kuni 7 augustini varjas, mil Petseris sõjaväelaste poolt tabati ja 2) et ta jooksus oleku ajal temale tarvitamiseks väljaantud kroonu varustust 8400 marga väärtuses omastas ja ära pillas.

Esimese süüteo eest otsustas kohus Ivanovile karistuseks määrata 4 aastat vangiroodu ja teise väärtuse eest — 1 kuu sõjaväe türmi.

Koostatud karistusena mõistis kohus Ivanovi 4 aastaks vangiroodu ühes kõikide iseäraliste õiguste kaotamisega ja sõjaväe teenistusest väljaheitmisega, kuna riigile tektud kahju katteks temalt 8400 mk. sisse nõuda.

* * *

12. veebruaril s. a. arutas sv. ringkonnakohus, kolonel Kunnose eesistumisel järgmisi süüteo asju:

Sv. ühendatud õpeasutuste kapralli Vassili Kusmini süüdistati selles, ei tema, kui õpeasutuste töökompani kirjutaja, 22. septembril 1924 a. kompani ülema k. t. leitnant Poljanski käest 4600 mk. sõdurite palkade maksmiseks saades, selle raha omastas, ära raiskas ja kohtu eest kõrvalhoidmise eesmärgiga 23. septembril väeosast ära jooksis ning ennast varjas kuni 31. oktoobrini 1924 a., mil politsei poolt Tallinnas tabati.

Kohus leidis Kusmini eelkirjeldatud tegudes süüdi olevat, kui selle vahega, et temal ei olnud eesmärki end kohtu eest ja väeteenistusest kõrvale hoida.

Kohus mõistis kapral Kusmini temale teenistuse alal kätteusaldatud riigi raha — alla 50.000 marga — raiskamise eest 1 aastaks 6 kuuks distsiplinaar-kompanisse, ühes mõnesuguste teenistusliste õiguste ja kaprali auastme kaotamisega, ning karistute liiki viimisega. 3 kuud Kusmini poolt ära kantud eelvangistust võeti arvesse.

* * *

Sakala jalgv. rügemendi r/m. Johannes Valentiini süüdistati selles, et 1) tema 20. juulil 1924 a. oma väeosast ära jooksis ning jooksus oli kuni 2. nov., mil ta tabati ja 2) et tema selle aja jooksul mitmesugust temale tarvitamiseks välja antud kroonu varustust 4600 marga väärtuses ära pillas.

Vaejooksus olemine oli r/m. Valentiinil seega juba kolmas ja varustuse pillamine — teine juhtumine.

Kohus otsustas r/m. Valentiinile esimese süüteo eest karistuseks määrata 2 aastat distsiplinaar-kompanid ja teise väärtuse eest — 2 kuu sõjaväe türmi.

Koostatud karistusena ja sõjaväe ringkonna kohtu poolt varem määratud 1 aasta distsip. kompanid arvesse võttes, mõistis kohus r/m. Valentiini 2 aastaks distsiplinaar-kompanisse, ühes mõnesuguste teenistusliste õiguste kaotusega ja karistute liiki viimisega, kuna kroonule tehtud kahju katteks temalt 4600 marka sisse nõuda. V. T.

Kroonika.

— Kaitseväe vormi muutmise küsimus on päevakorrale võetud ja selle arutamiseks on moodustatud eri-komisjon, mis praegu töötamas.

— Vab. Valitsus on Riigikogule esitanud kogukonna-, asutuste- ja eramaade korralduse seaduse eelnõu — n. n. popside küsimuse lõpulikuks lahendamiseks. Uue seadusega tahetakse vabadikkudele eluaset põliseks tarvitamiseks kindlustada. Vabadiku kohti on Eestis üldse 9560. Neil kohtadel on

12.857 majapidamishoonet ja need kohad on eluasemeks 36.254 inimesele.

— Balti riikide riigiteenijate kongressi peeti Riias 13.—15. veebr. Tallinnas 1. detsembril langenud mälestati püsti tõusmisega.

— 1. jaanuariks 1924 a. oli Eestis 1.113.621 elanikku.

— Riias olid valimise-eelse kihutustöö tagajärjel 15. veebr. verised kokkupõrked natsionalistide klubi ja tööliste spordiühingu liigete vahel, kus

üks tööline surma sai. Raskeid vigastusi said paljud. Ministrite kabinett on otsustanud süüdlasi sõjakohtu alla anda, nationalistide klubi ja tööliste spordiühingu sulgumist nõuda, kõikide seni väljaantud relvade kandmise lubasid kontrollseerimise alla võtta ja riigikaitse seaduse väljatöötamist kiirustada.

— Soome vabariigi presidendiks valiti 16. veebr. maaliitlane Lauri Kristjan Relander.

— 1. detsembril kannatanud perekondadele on selleks moodustatud kapitali summadest Vabariigi 7. aastapäeva puhul määratud ühekordset toetust 29 perekonnale 280.000 marka.

— 1925 aasta eelarvesse on riigiteenijate palgade reguleerimiseks võetud 70 miljoni marka.

Vab. Val. kinnitas 16 veebr. põllumajanduse keskmised tulunormid 1925 maksuaasta kohta.

— Eesti Punane Rist pidas oma erakorralist peakoosolekut. Muu seas otsustati täiendada põhikirja punktiga, mis õiguse annab Eesti ja välisriikide kodanikkudele Eesti Punase Ristile ülesnäidatud iseäranis tähtsate teenete eest mälestusmärke annetada. Mälestusmärke on kavatsatud anda 3 järgus: 1 järk — tähekujuline, 2 — ristikujuline, 3 — rahakujuline.

— 14. veebr. kaitses prof. Jaan Mägi Tartu ülikooli aulas oma doktori väitekirja ja tunnistati Dr. agronomica astme vääriliseks. Prof. Mägi on seega esimene Tartu ülikooli põllumajanduse doktor.

— Kaitseliidu keskorgaanide asukohaks määrati Tallinnas Väike-Pärnu maanteel olev endine kohtuministeeriumi maja, mida selleks otstarbeks praegu remonteeritakse.

— *J. Seljamaa on nimetatud täievoliliseks saadikuks Leedusse.*

— Tartus 1926 aastal ärapeatava 18. rahvusvahelise karskuskongressi eeskava on Dr. R. Hercodi poolt juba kokkuseatud ja seisukoha võtmiseks ka Eesti karskusliidule saadetud.

— On asutatud Eesti kristlik karskusliit.

— Põhja-Ameerika ühisriikide valitsus on teinud Eestile ettepaneku kaubalepingu sõlmimiseks enamsoodustuse alusel.

— Protesteeritud vekslite summa on tõusnud eelmiste aastatega võrreldes kahekordseks.

— Prantsusmaa kavatsab kulude kokkuhoidmise mõttes oma Balti riikides asuvaid saatkondi ühiseks esituseks ühendada, asukohaga Riias.

— Prantsuse „Academie des Sports“ suur auhind — kuldmedal — on otsustatud anda Soomele, arvesse võttes Soome sportlaste võitused Pariisi olümpiaadil.

— Möödunud nädala elu liikus peaaesjalikult Läti presidendil J. Tshakste ja rahvasteliidu peasekretäri sir Drummondi küllaskäigu ja iseseisvuse 7-ma aastapäeva pühitsemise tähe all. Läti president oma saatkonnaga saabusid Tallinna neile vastu saadetud erarongil 23. veebruari hommikul kell 10. Teel korraldati temale suuremad austuseavaldused Tartus, Jõgeval ja Tapal. Tallinnas olid teda vaksalis vastu võtnas Riigivanem, Vabariigi valitsus, diplomaatiline korpus ja kõrgemad riigiametnikud. Auvahtidena olid ülesseatud kadettide ja kaitseliidu kompanid. Peale vastuvõtmise tsereemoniid vaksalis sõitis president ratsa eksordis saatel korterisse — Riigivanema majasse. Rahvasteliidu peasekretär sir Erik Drummond jõudis Tallinna

Soome valitsuse aurikul sama päeva õhtupoolikul. Vastu võeti teda sadamas samuti pidulikult. Mõlemate auks korraldati rida vastuvõtmisi. Öhtul oli rongikäik tõrvikutega. Presidenti tervitati lauludega. 24. veebruaril kell 12 peeti vabadusplatsil kaitsväe ja kaitseliidu paraadi, mis kõigiti ülihästi õnnestas. Kell 1 jagas president välisministeeriumi saalis isiklikult välja Eesti kaitsväelastele annetatud Karutapjate ordenid. Öhtu kell ½7 korraldasid seltskondlised oragnisatsioonid „Estonia“ kontsert-saalis kõrgete külaliste auks aktuse. Kell 10 algas ohvitseridekeskkogu kasiinos ball, millest president osa võttis. Järgmise päeva öhta andis president kasiinos balli. President saatkonnaga ja peasekretär sir Drummond lahkusid öösel kella 1 paiku. Saatmine kujunes eriti suurepäraliseks ja südamlikuks. Ohvitseride kasiinost kuni vaksalini olid ülesseatud kaitseliitlased ja tuletõrjujad, kes tõrvikutega teed valgustasid.

Iseseisvuse seitsmes aastapäev möödus igal pool suurema pidulikkusega ja isamaalsusega, kui kunagi varem. Kogu riigis korraldati umbes 500 aktust.

— Odessas on mahalastud varemalt meilt Venemaale põgenenud kommunist Bleimann, keda omal ajal süüdistati miiniristleja „Lennuki“ äravimise katses. Venes astus ta „tsheka“ teenistusse ja määrati tähtsale kohale. Bleimann on tahtnud võõra isikutunnistusega väljamaale põgeneda. Kinivõtmisel on ta juurest leitud suurem summa raha ja hulk „tsheka“ arhiivist äranäpatud tähtsaid dokumenta.

— „Riigipöörde“ katse korraldaja E. Reinkubjas ja ta kaaslased antakse sõjaringkonna kohtu alla.

— Vangist ärapõgenenud kurjategija E. Neumann laskis Võrumaal, Vastselinnas maha politsei rajooni ülema Sulgi, kes teda ta isatatus tabada tahtis. Mõrtsukas saadi kätte ja lasti sõjaväelja kohtu otsusel maha.

— Möödunud aasta viimastel kuudel oli meie väliskaubandus aktiivne. Jaanuari kuul aga on sisseveodu väljaveost 12.428.500 marga võrra suurem.

— Hukkunud laevade väljatõstmiseks sõlmis Vab. val. ärimees Hüppleriga ja ins Grünbergiga vastava lepingu. Tööde läbiviimiseks on väljamaa kapitali osavõttel ellukutsutud aktsiaselts „Viking“. Senini on mere põhjast ülestõstetud kaks veelust paati ja kahurpaat „Korejets“.

— Juurdluste tagajärjena on selgunud, et 1. detsembril mässukatse likvideerimisel Vilmsi tänaval surmasaanud kommunistid olid G. Kreuks, end. Riigikogu liige H. Pälson ja V. Hammer.

— On korda läinud veel ühte kommunistide 1. detsembril kogumiskohta avalikuks teha, mis asus V.-Arehna tän. ja kust kallaletungiti politsei ratsareservile.

— 24. veebr. suri end. Rootsi peaminister Hjalmar Branting, keda rahvasteliidus tunti, kui agaramat rahu aate eest võitlejat. Muu seas toetas ta soojalt ka Eesti iseseisvust.

— 28. veebr. lahkus elavate hulgast Saksa riigipresident Friedrich Ebert, ameti poolest endine sadulsepp.

— Needra küsimus lööb Lätis ikka veel laineid. Kohus mõistis ta riigi äraandmises süüdi ja 4 aastaks sunnitööle, kuid amnestia tõttu vabanes ta karistuse kandmisest. Sellega pole aga nõus pahempoolsed erakonnad. Sise- ja sõjaministrite korraldusel arreteeritigi Needra uuesti O. K.

Küsimused ja vastused.

Küsimus Nr. 3. Kas saavad era spordiseltsid sõjaväes tarvitusel olevaid talispordi määrustikke osta? Jaataval korral — missuguste asutuste poole võiks tellimisega pöörata?

Vastus: Era spordiseltsid võivad kõiki sõjaväes tarvitusel olevaid spordimäärustikke tarvitada. Saada võib neid „Sõduri“ talitusest Tallinnas, Pagari tän. Nr. 1.

Küsimus Nr. 4. Kust võiksid omavalitsuse asutused Rahvaväe kom. sead. R. T. Nr. 87 — 1921 a. p. 5 ettenähtud seadusi muretseda?

Vastus: R. T. 1921 a. Rahvav. kom. sead. punkt 5. ettenähtud juhtnõuete kohta võib teateid saada maakondade rahvaväe ülematelt.

Küsimus Nr. 5. Kas on uue vormi järele õigus kanda õlalappide ääres kollast paela, kui seal juures rivitu koha tunnismärgid krael on: 1) noor. raadio-telegrafistil, 2) noor. motoristil ja 3) noor. telefonistil?

Vastus: Kollase paelaga kanditud paguneid on õigus kanda ainult neil, kes end. allohvitseride kooli ehk sv. ühend. õpeasutuste õpepataljoni on lõpetanud.

Küsimus Nr. 6. Kas on lubatud üleajateenijatel ja allohv., kes Sv. ühend. õpeasut. allohv. õpepatal., ehk üleajat. kursuse lõpetanud, omas väeosas pagunite ümber kollast paela edasi kanda?

Vastus: On õigus kanda.

Küsimus Nr. 7. Kas on üleajateenijatele lubatud üleajateenijate ja allohvitseride kogudes igasugustel pidustustel erariides käia?

Vastus: Ametlise ilmega pidudel on vorm sunduslik.

Küsimus Nr. 8. „Sõduris“ Nr. 34 — 1. a. avaldatud juhtnõuete maaväe ohvitser., sv. ametn. ja üleajateenijate vormi kandmise kohta, on VI peat. § 20 öeldud, et iga vormi juures võib kanda märke sõjas saadud haavamiste eest. Missugused oleksid need märgid — kas samasugused, kui end. Vene väes kanti, s. o. 8—10 cm. pikkused ja 1 cm. laiused kuld või hõbe paelad? Kus kohal mundri küljes neid märke kantakse ja kas võib kanda ka ilmasõjas saadud põrutuste ja haavamiste märke?

Vastus: On lubatud kanda, kuid nende kuju ning kandmise viis on kindlaks tegemata.

Raamat-teated.

Soome uueast sõjaajakirjandusest.

Valentin Andrejevitch Malinski: „Tsheka korgastest“. On põhjust jälgida naaberrügi olusid ja arenemist, sest et meile ei ole sugugi üksik, kuidas lood seal on. On olemas võrdlemisi rikkalik kirjandus, mis kujutab Vene praegusid olusid, kuigi seal hulgas leidub palju vähese kriitilisusega, ning vähema väärtusega teoseid. Käes-

olev raamat paljastab meile lihtsalt ja katmatult kuulsa „tsheka“ tegevust niisugusena, nagu see ennast igal üksikul juhusel ilmutab. Raamat jätab uskumapaneva mulje, ning loob täiesti uskumiseväärilise pildi sellest kardetavast võimust. Tuleb tutvuneda raamatuga, et näha, kuidas teisel pool piiri elatakse. (168 lhk., hind Smk. 15:—).

Sanomalehti O/y. Nyland'i trükikoja väljaandel on ilmunud „W. A.“ poolt kokkuseatud „Kaitseliitlase taskuraamat“. Raamat on müügil raamatukauplustes Smk. 3:50 eest.

Prantsusmaa.

Revue d'artillerie. 15. veebr 1925. 1. Kõnelused kahurväest. Ühe konkreetse juhtumise uurimus, commandant Munier. — 2. Juhtimise ja õpetamise viisid kahurväes, kolonel Mayer. — Thompsoni automaatpüss, mudel 1923, kapten Morel. — 4. Kuidas jaotada kõige paremini tabamisi laskepiirkonnas, kapten Revers. — 5. Materjalid Prantsuse kahurväe ajaloo juurde. Kahurväelaste palgad 1569 ja 1675 aastal, J. Barada. — 6. Mitmesugused teated. — 7. Bibliograafia. — 8. Sõjaasjandusliste ajakirjade artiklite süstemaatiline nimestik. — 9. Ametlik osa. A. K.

Algatus, mis järeltegemist väärrib.

Muidugi olete Teie olnud Tallinna Saksa seltskonna kodustel pidustustel ja tunnete nende üldist ilmet: valitud, nimekas seltskond, rikkalik söök, lõpuks — tants ehk kaardid, vahe peal — jutt üksikutes gruppides valitud ainetest, nagu teater, kontsert, hipodroom, või uudisjutud headest sõpradest. Kokku võttes — suur koorem patusele ihule ja väga vähe . . . vaimule.

Üllatavaks vastandiks sellele kujunevad kodusel koosviibimised, mis hiljuti pr. ja hr. T. oma korteris korraldama hakkasid. Külalisteks vanad ja noored, „seisukohaga“ ja „seisukohata“, — kõik pärit tutvusringkonnast, keda sarnane asi huvitab. Kavas — referaat, läbirääkimised, laul, muusika ja deklamatsioon; keha kinnituseks — valge leib ja klaas teed. Huvitav, ühtlustav ja värskendav vaimule; noortele kasvatuseks ja vanadele — jõu ammutuseks.

Arvan, et sarnast kooskäimist võiksid teisedki korraldada. Jaatavad tagajärjed ei jää kindlasti mitte tulemata. O. P.

Toimetusele saadetud kirjad.

Institution of Royal Engineers,
Chatham, Inglismaal.
16. 2. 25.

Herra Kolonel Limberg,

Täna Teid Teie kirja Nr. 168 eest. Ma sain „Sõduri“ numbrid ühes ümberpanekuga kätte. Olen sellest väga huvitatud, ning avaldan lühikese märkuse selle kohta meie märtsi numbris. Ma loodan, et Teie mulle aegajalt ka tulevikus teiste artiklite ümberpanekud saadate, kui Teie arvate, et nad mind ja meie korpust võiksid huvitada. Veel kord südamliselt tänades,

Teie ustav

F. E. G. Skey,
Kuningliku Inseneriväe Kolonel.

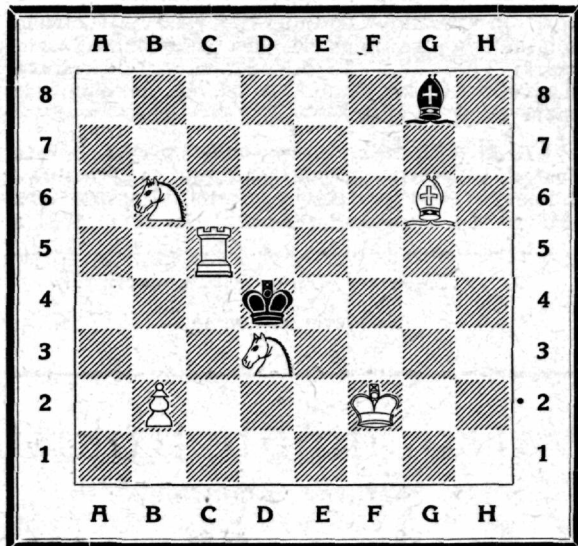
Malenurk.

Toimetaja A. Burmeister.

Ülesanne № 12.

Kokkuseadnud J. Janson (Valgas).
„Sõduri“ originaal.

Mustad.

Valged.

Valged: Kf2, Wc5, Og6, Rb6 ja d3, Eb2.

Mustad: Kd4, Og8.

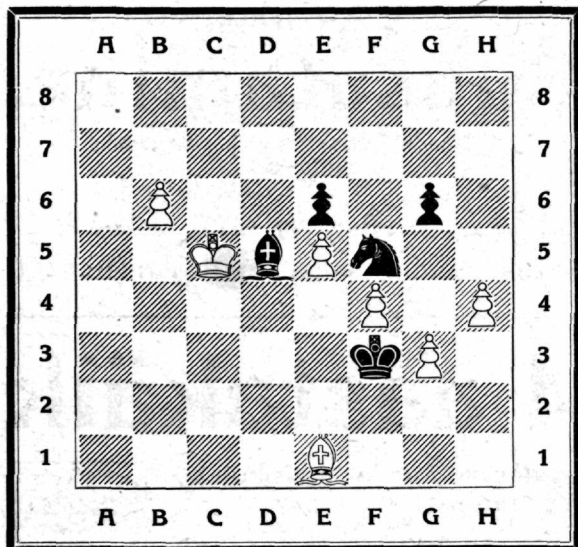
E — citur — soldat.

Valged algavad ja annavad matt kahe sammuga.

Lõpumäng № 8.

Haagi (Hollandis) maleseltsis sel talvel aset leidnud turniiril viis partii Lomann—Zitterstein järgmisele seisule:

Mustad.

Valged.

Valged: Kc5, Oe1, Eb6, e5, f4, g3 ja h4.

Mustad: Kf3, Od5, Rf5, Ee6 ja g6.

Järg oli: 51., Kf3—e2, 52. g3—g4, Rf5—e3, 53. h4—h5, g6:h5, 54. g4:h5, Re3—f5, 55. Oe1—h4, Rf5:h4 (muidu Oh4—g5), 56. h5—h6, Rh4—g6, 57. f4—f5, Rg6:e5 (või Rg6—h8, 58. f5:e6), 58. f5:e6, ja mustad andsid alla.

Lõpumängu № 3 lahendus.

1. Kd3—d2, Wa1—a2,
2. Re1—c2, Wa2—a1,
3. Rc2—d4, Wa1—a2,
4. Ob3—c2†, Ka1—a1,
5. Rd4—b3 annab matt.

Ülesande № 8 lahendus.

1. Ve5—e1, Oh8:e1,
2. Ve1—h1 annab matt.
1. (Ve5—e1), Ve8:e1,
2. Le5:h8 annab matt.
1. (Ve5—e1), Kh5—h6,
2. Ve1—h1 annab matt.

Ülesande № 9 lahendus.

1. d5—d6, Rf7—g5,
2. g3—g4†, Kh5:h4,
3. Re7—f5 annab matt.
1. (d5—d6), Rf7 ükskõik kuhu,
2. Re3—d5 jne.

Õiged lahendused saatsid:

Ülesandele № 8:

kapt. P. Feofanov (Kalevi pat.), kapt. A. Parts (1. soomusrongide rüg.), kadett K. Ramul (Tondilt), veltv. Friedr. Linno (5. jalgv. rüg.), Rauol Pärnpuu (Tallinnast), Martin Villemson (Pärnust), O. R. (Narvast).

Lõpumängule № 3:

kapten P. Feofanov (Kalevi pat.), veltv. A. Mänd (Pärnust), kadett K. Ramul (Tondil), van. allohv. Anton Pugal (Pärnust), kapr. J. Pokats (Narvast), kapr. K. Truusman (7. jalgv. rüg.), Alfons Pachel Tallinnast), Rauol Pärnpuu (Tallinnast), M. Villemson (Pärnust).

Ülesandele № 9:

kapt. A. Parts (1. soomusrongide rüg.), kapt. P. Feofanov (Kalevi pat.), veltv. Friedr. Linno 5. jalgv. rüg.), kadett K. Ramul (Tondilt), Rauol Pärnpuu Tallinnast), O. R. (Narvast), Martin Villemson (Pärnust).

Hiljem saatsid õiged lahendused:

ülesandele № 6:

Georg Ipsberg (Tallinnast);

ülesannetele № 6 ja 7:

kadett K. Ramul (Tondilt);

ülesandele № 7:

G. Leets (Narvast).

Malenurga kirjakast.

Mitmele lahendussaatjale. Lõpumängus № 2 Teie lahenduskatse 1. Wh3—h7† ei vii sihile, sest järg on Re8—g7.

Sport, loengud, piduõhtud.

Tallinna garnisoni „Sõdurite Kodu“ tegevus märtsi kuus 1925 a.

Laupäeval, 7. kell 20—2. Merijõudude Spordi toimkonna poolt korraldatav sega eeskavaga piduõhtu.

Pühapäeval, 8., kell 20—2. Kaitseliidu orkestri poolt korraldatav segu eeskavaga piduõhtu

Eesmaspäeval, 9., kell 19—20. Loeng: „Bizerti sõjalaevastik ja tema tähtsus piiririikidele“, — vanem-leitn. Lagus, Merijõudude staabist.

Teisipäeval, 10., kell 19—20.30. Võimlemise õhtu. Keskn., 11., kell 19—20.30. Ohvitseride õppus. Neljapäeval, 12., kell 19—20.30. Võimlemise õhtu. Reedel, 13., kell 19—20. „Rahva ja riigi valvelolek sõja hädaohu suhtes“ — major Martin, Kindralstaabi vallitsusest

Kell 20—22. Kiino-etendus.

Laupäeval, 14., kell 20—1.30. „Sõd. Kodu“ poolt korraldatav kiino- ja tantsuõhtu, sõjaväe orkestri saatel.

Pühapäeval, 15., kell 20—2. Lennuväe rügemendi poolt korraldatav piduõhtu.

Kirjavastused.

V. R., Piirivalve Loksa raioon. Teie saadetis on käes ja läheb varsti „Sõdurisse“. Ka edaspidi võtab toimetis Teie kaastööd vastu heal meelel. Kirjutused arvatakse reatasu alla.

F. S.-dt., Viljandis. Riigikogule esitatakse lähemal ajal seadluse eelnõu, kus 50% hinnaalandust on ettenähtud sõitudel riigi raud- ja veeteedel kõikidele kaitseväelastele, kes sellekohase aasta-kaardi ette näitavad. Sellepärast on Teie artikkel sisuliselt hiljaks jäänud ja ei ole avaldamiseks enam mitte tarvilik.

A. N. Viljandis. Võite kaastööliseks hakata. Teated võistluste tagajärgede üle ja kirjutused kaitseväe elust avatakse tasu alla. Kaastöö tasumäärad on avaldatud „Sõduris“ Nr. 38 — 1924 a.

Vastutav toimetaja: E. Limberg.

„Sõduri“ väljaanne.

Ilmus trükist.

PROPAGANDA

kui uus võitlusabinõu
::: meie aja sõjas. :::

H. KAULER,
kolonel-leitnant.

See raamat on tähtis igale kaitseväe tegelikule juhile ja õpetajale. Tema peaks leidma aset käsiraamatuna iga kompani ülema, noorema ohvitseri ja allohvitseri õpevahendite hulgas. Väeosad peaksid omast summast varustama temaga kõik omad allosad.

Raamat on saada: „Sõduri“
talitusest, Tallinnas, Pagari
tän. № 1, tuba 50
ja kõigist muudest „Sõduri“
kirjanduse müügikohtadest.

Varsti ilmub trükist

„Sõduri“ väljaandel

Jalgväe määrustik

I osa.

Väljavõte: §§ 66—168 uues redaktsioonis.

Korraldatud Kaitseliidule.

Kindralstaabi VI osakonna väljaandel
ilmus trükist:

Suusatamine.

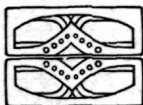
Juhendid suusaspordi kasutamiseks
sõjaväes.

Sisaldab hulga selgitavaid pilte.

== Hind 50 mrk. ==

Saada „Sõduri“ talitusest, Pagari tän. № 1.

„Sõduri“ 1924 aastakäik

On kokku köidetult igale sõjaväelasele kui ka eraisikutele kasulik ja huvitav raamat!

Saada „Sõduri“ talitusest ainult 300 marga eest!

